

Brüssel, 8. september 2025
(OR. en)

12600/25

COASI 94
ASIE 29
CFSP/PESC 1307
PE 59
ECOFIN 1141
WTO 70
COHOM 136

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	8. september 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	JOIN(2025) 19 final
Teema:	ÜHISARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE Hongkongi erihalduspiirkond: 2024. aasta aruanne

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument JOIN(2025) 19 final.

Lisatud: JOIN(2025) 19 final

EUROOPA
KOMISJON

LIIDU VÄLISASJADE
JA JULGEOLEKUPOLIITIKA
KÕRGE ESINDAJA

Brüssel, 8.9.2025
JOIN(2025) 19 final

ÜHISARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Hongkongi erihalduspiirkond:

2024. aasta aruanne

ÜHISARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

HONGKONGI ERIHALDUSPIIRKOND:

2024. AASTA ARUANNE

Kokkuvõte

Alates Hongkongi üleandmisest Hiina Rahvavabariigile 1997. aastal on Euroopa Liit (EL) ja selle liikmesriigid tähelepanelikult jälginud Hongkongi erihalduspiirkonna poliitilist ja majanduslikku arengut.

Kooskõlas 1997. aastal Euroopa Parlamendi ees võetud kohustusega esitavad komisjon ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja / komisjoni asepresident igal aastal aruande Hongkongis toimuva kohta. Aastate jooksul on erilist tähelepanu pööratud põhimõtte „üks riik, kaks süsteemi“ rakendamisele ja Hongkongi autonoomiale, mis on sätestatud Hongkongi põhiseaduses.

Käesolev 27. aruanne käsitleb 2024. aastat. Poliitiliselt iseloomustavad seda aastat i) põhiseaduse artikli 23 kohane õigusakt, mille tulemuseks on ulatuslik riikliku julgeoleku kaitse määrus; ii) jätkuv keskendumine riiklikule julgeolekule neljandal aastal pärast riikliku julgeoleku seaduse kehtestamist, sealhulgas palju kõneainet tekitanud kohtuasjad sõltumatu meedia ja demokraatia pooldajate vastu, ning iii) ajakirjanike ja kodanikuühiskonna aktivistide ahistamise juhtumite murettekitav sagenemine. Jätkuvalt vähendati Hongkongi autonoomiat ning Hongkongi elanike põhivabadusi ja -õigusi, kuigi 1997. aastal nõustus Hiina seda autonoomiat ja neid vabadusi säilitama kuni vähemalt 2047. aastani. Võrreldes aga 2020. aastal riikliku julgeoleku seaduse kehtestamisele järgnenud repressioonidega on riikliku julgeoleku kaitse määrust rakendatud seni suhteliselt mõõdukalt. 2024. aastal tehti ka kohtuotsuseid, mis toetavad LGBTIQ+ inimeste õiguste edendamist. Samasoolisi paare kaitsvad terviklikud õigusaktid, mille vastuvõtmise nõude kehtestas 2023. aasta septembris Hongkongi kõrgeim apellatsioonikohus, on kavas vastu võtta 2025. aasta sügisel, kuid eeldatavasti lükkub see edasi.

2024. aastal jätkusid riikliku julgeoleku seaduse ja muude õigusaktide alusel algatatud kohtuprotsessid demokraatiameelsete aktivistide, advokaatide ja poliitikute vastu, mõnel juhul märkimisväärselte viivitustega. 2020. aasta eelvalimistel osalenud 47 demokraatiameelse aktivisti kohtuprotsessil mõistis Hongkongi kohus 45 süüdistatavale vangistuse kestusega alates neljast aastast ja kahest kuust kuni kümne aastani ning mõistis kaks süüdistatavat õigeks. Ühes teises kohtuprotsessis esitati mässule õhutamise vastase koloniaalajastuseaduse alusel süüdistus suletud sõltumatu meediaväljaande Stand News kahele endisele peatoimetajale. Üks peatoimetajatest mõisteti vangi 21 kuuks ja teine 11 kuuks. See on 72 aasta jooksul Hongkongis esimene ajakirjanikke mässule õhutamises süüdimõistev kohtuotsus. 2024. aastal jätkus kohtuprotsess demokraatiameelse meediaettevõtja Jimmy Lai üle ja Lai andis ütlusi tunnistajana. Kohtuprotsessis on olnud märkimisväärsed viivitusi. Kohus oli 2024. aastaks algselt määranud 83 istungipäeva, kuid selle asemel oli 2024. aastal istungipäevi kokku 110. Eeldatavasti ei lõpe kohtuprotsess enne 2025. aasta keskpaika. Lai on alates 31. detsembrist 2020 olnud pidevalt vahi all, peamiselt üksikvangistuses. Hiina Patriootliku Demokraatliku Liikumise Hongkongi Toetusliidu, sealhulgas silmapaistva aktivisti Chow Hang-tungi vastu algatatud kohtuasja menetlemine ei olnud 2024. aastal veel alanud ja detsembri seisuga pidi menetlus kava kohaselt algama 2025. aasta mais. Paljusid süüdistatavaid hoitakse vahi all 2021. aasta keskpaigast saadik, mõnel juhul pikka aega üksikvangistuses.

Kohaldades riikliku julgeoleku seadust eksterritoriaalselt, andsid Hongkongi ametivõimud 2024. aastal välja vahistamismäärused (ja pakkusid tabamispreemiaid) kuue eksiilis viibiva Hongkongi demokraatiameelse aktivisti suhtes. Politsei küsitles tagaotsitavate aktivistide sugulasi ja teisi tuttavaid. Need arengud õonestavad jätkuvalt usaldust õigusriigi vastu Hongkongis.

Kuigi Hongkongis on internetivabadus üldiselt tagatud, blokeerisid ametivõimud jätkuvalt tundlikuks peetavat veebisisu. 8. mail rahuldas apellatsioonikohus valitsuse taotluse keelata protestidega seotud hümn „Glory to Hong Kong“. Ametivõimud väitsid, et laulu on kasutatud selleks, et õhutada teisi toime panema selliseid riikliku julgeolekuga seotud õigusrikkumisi nagu lahkulöömine ja mässule õhutamine.

EL on korduvalt väljendanud muret nende suundumuste pärast nii avalikes avaldustes kui ka eraviisilistes mõttevahetustes Hiina ja Hongkongi ametnikega.

Kõrge esindaja / asepresident tegi Euroopa Liidu nimel Hongkongi kohta järgmise avalduse:

- 19. märts 2024 – avaldus uue riiklikku julgeolekut käsitleva õigusakti vastuvõtmise kohta¹.

ELi pressiesindaja esitas avalduse Hongkongi kohta, mis hõlmas järgmisi teemasid:

- 30. mai 2024 – pressiesindaja avaldus nn Hongkongi 47 kohtuasjas tehtud otsuse kohta²;
- 4. juuni 2024 – pressiesindaja avaldus Taevase Rahu väljaku repressiooni 35. aastapäeva kohta³;
- 29. august 2024 – pressiesindaja avaldus Stand Newsi endiste peatoimetajate süüdimõistmise kohta⁴;
- 19. november 2024 – pressiesindaja avaldus nn Hongkongi 47 kohtuasjas tehtud otsuse kohta⁵;

ELi pressiesindaja postitus X-is (endine Twitter) Hongkongi kohta hõlmas järgmist teemat:

- 24. detsember – postitus Hongkongi ametivõimude väljastatud eksterritoriaalsete vahistamismääruste kohta⁶.

¹ Kõrge esindaja poolt Euroopa Liidu nimel tehtud avaldus uue riiklikku julgeolekut käsitleva õigusakti vastuvõtmise kohta, 19. märts, kättesaadav aadressil <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2024/03/19/hong-kong-statement-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-the-adoption-of-new-national-security-legislation/>.

² Pressiesindaja avaldus nn Hongkongi 47 kohtuasjas tehtud otsuse kohta, 30. mai, kättesaadav aadressil https://www.eeas.europa.eu/eeas/hong-kong-statement-spokesperson-verdict-%E2%80%99Chong-kong-47%E2%80%99D-case_en.

³ Pressiesindaja avaldus Taevase Rahu väljaku repressiooni 35. aastapäeva kohta, 4. juuni, kättesaadav aadressil https://www.eeas.europa.eu/eeas/china-statement-spokesperson-35th-anniversary-tiananmen-square-events_en.

⁴ Pressiesindaja avaldus Stand Newsi endiste peatoimetajate süüdimõistmise kohta, 29. august, kättesaadav aadressil https://www.eeas.europa.eu/eeas/hong-kong-statement-spokesperson-conviction-former-chief-editors-stand-news_en.

⁵ Pressiesindaja avaldus nn Hongkongi 47 kohtuasjas tehtud otsuse kohta, 19. november, kättesaadav aadressil https://www.eeas.europa.eu/eeas/hong-kong-statement-spokesperson-sentencing-%E2%80%99Chong-kong-47%E2%80%99D-case_en.

⁶ Säuts eksterritoriaalsete vahistamismääruste uue vooru kohta, 24. detsember, kättesaadav aadressil <https://x.com/AnouarEUSpox/status/1871530643378913663>.

Hongkongis asuva ELi büroo postitus X-is (endine Twitter) hõlmas järgmist õigustega seotud teemat:

- 27. november – postitus Hongkongi kõrgeima apellatsioonikohtu otsuse kohta kinnitada otsused, millega antakse samasoolistele paaridele võrdsed elamis- ja pärimisõigused⁷.

EL väljendas 24. septembril 2024 ÜRO Inimõiguste Nõukogu 57. istungjärgul muret inimõiguste olukorra pärast Hongkongis. EL nõudis tungivalt, et Hiina valitsus ja Hongkongi võimud taastaksid täielikult õigusriigi põhimõtte, põhivabaduste ja demokraatlike põhimõtete järgimise⁸. ÜRO Peaassamblee 22. oktoobri 2024. aasta istungil rõhutas EL kolmandas komitees loetud koondavalduses, et on Hongkongis toimuva pärast mures⁹.

Samuti väljendas EL 16. juunil 2024 Chongqingis toimunud ELi ja Hiina inimõigustealase dialoogi 39. istungjärgul muret Hongkongi uue riiklikku julgeolekut käsitleva õigusakti negatiivse mõju pärast Hongkongi rahva õigustele ja vabadustele¹⁰.

Euroopa Parlament võttis 25. aprillil vastu resolutsiooni Hongkongi uue julgeolekuseaduse ning Andy Li ja Joseph Johni juhtumite kohta¹¹ ning 28. novembril resolutsiooni Hongkongi kohta, eelkõige Jimmy Lai ja riikliku julgeolekuseaduse alusel hiljuti süüdi mõistetud 45 aktivisti juhtumite kohta¹².

2024. aastal kasvas Hongkongi majandus teist aastat järjest ja SKP kasvas võrdluses eelmise aasta sama ajaga 2,5 %. Seda toetasid kaupade ja teenuste väliskaubandus, logistikasektor, ehitussektor ning finantssektori järkjärguline taastumine. Eratarbimine vähenes ja turistide tehtavate kulutustega seotud sektorite tulemused olid pandeemiaeelse ajaga võrreldes jätkuvalt kehvad. Inflatsioon oli mõõdukas (1,7 %) ja aastane töötusmäär oli 3,1 %. Hongkongis oli märkimisväärne valitsemissektori eelarvepuudujääk ja eelarvereservid vähenesid, kuigi need katsid siiski hinnanguliselt 11 kuud valitsemissektori kuludest. 2024. aastal oli EL jätkuvalt Hongkongi suurim välismaine äriühingukond väljaspool Hiinat. Seda mõõdetakse territooriumil tegutsevate äriühingute arvuga. EL oli ka Hongkongi suuruselt neljas kaubanduspartner kaupade valdkonnas ja suuruselt kolmas kaubanduspartner teenuste valdkonnas ning kaubanduse kogumaht oli 66,7 miljardit eurot ja ELi kaubandusbilansi ülejääk 30,0 miljardit eurot.

I. Poliitiline ja sotsiaalne areng

⁷ Säuts kõrgeima apellatsioonikohtu otsuse kohta kinnitada otsused, millega antakse samasoolistele paaridele võrdsed elamis- ja pärimisõigused, 27. november, kättesaadav aadressil <https://x.com/EUinHKandMO/status/1861701177865637911>.

⁸ Inimõiguste Nõukogu 57. istungjärgu päevakorrapunkt 4: üldine mõttevahetus inimõiguste olukorra üle, mis vajab nõukogu tähelepanu, 24. september, kättesaadav aadressil https://www.eeas.europa.eu/delegations/un-geneva/hrc57-item-4-general-debate-human-rights-situations-require-council%E2%80%99s-attention_en?s=62.

⁹ ELi avaldus – ÜRO Peaassamblee kolmanda komitee, päevakorrapunkt 71: inimõigused, 22. oktoober, kättesaadav aadressil https://www.eeas.europa.eu/delegations/un-new-york/eu-statement-%E2%80%93-93-un-general-assembly-3rd-committee-agenda-item-71-human-rights_en.

¹⁰ 39. inimõigustealane dialoog Euroopa Liiduga toimus 17. juunil Chongqingis, kättesaadav aadressil https://www.eeas.europa.eu/eeas/china-39th-human-rights-dialogue-european-union-took-place-chongqing_en.

¹¹ Euroopa Parlamendi 25. aprilli 2024. aasta resolutsioon Hongkongi uue julgeolekuseaduse ning Andy Li ja Joseph Johni juhtumite kohta, 25. aprill, kättesaadav aadressil <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/deterioration-of-fundamental-freedoms-in/product-details/20230616DPU36462>.

¹² Euroopa Parlamendi 28. novembri 2024. aasta resolutsioon Hongkongi ja eelkõige riikliku julgeoleku seaduse alusel hiljuti süüdi mõistetud Jimmy Lai ja 45 aktivisti juhtumite kohta, 28. november, kättesaadav aadressil https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2024-0051_ET.html.

Põhiseaduse artikkel 23: õigusaktid ja rakendamine

Hongkongi põhiseaduse artiklis 23 on sätestatud, et Hongkong „võtab ise vastu seadused, millega keelatakse igasugune riigireetmine, lahkulöömine, mässu õhutamine või õõnestav tegevus Hiina keskvalitsuse vastu või riigisaladuste vargus; keelatakse välismaistel poliitilistel organisatsioonidel või organitel poliitiline tegevus erihalduspiirkonnas ja keelatakse erihalduspiirkonna poliitilistel organisatsioonidel või organitel luua sidemeid välismaiste poliitiliste organisatsioonide või organitega“.

2003. aastal ebaõnnestus varasem püüe artikli 23 kohaseid õigusakte vastu võtta. Kui riikliku julgeoleku seadus oli kehtestatud ja demokraatiameelsed seadusandjad olid seadusandlikust kogust alates 2021. aastast *de facto* välja jäetud, jätkas Hongkongi valitsus tööd riikliku julgeoleku kaitse määruise täideviimiseks. Riikliku julgeoleku kaitse määruise seadusandlik menetlus viidi lõpule ainult 49 päevaga. 6. märtsil 2024 nõudis Hiina asepeaminister ning Hongkongi ja Macau küsimuste keskse juhtrühma juht Ding Xuexiang seaduse kiiret jõustamist. 7. märtsil teatas Hongkongi valitsus kavatsusest esitada eelnõu esimeseks lugemiseks ja järgmisel päeval teiseks lugemiseks. Seadusandlik kogu kiirendas samuti 212-leheküljelise õigusakti eelnõu läbivaatamist. Seadusandliku kogu 15-liikmeline seaduseelnõude arutamise komisjon korraldas 8.–14. märtsini, sealhulgas nädalavahetusel, järjestikused koosolekud 181 klausliga seaduseelnõu arutamiseks. Seadusandliku kogu eesistuja Andrew Leung loobus 12-päevasest etteteatamistähtajast, et seaduseelnõu saaks läbida teise ja kolmanda lugemise. Ühe päevaga teise ja kolmanda lugemise lõpetamiseks leppisid seadusandjad omavahel kokku, et iga seadusandja kõneaeg piirdub viie minutiga. Kõik sõnavõttud olid seaduseelnõu poolt. Selle tulemusena võeti seadus vastu 19. märtsil 2024 ja jõustus 23. märtsil.

Hongkongi valitsuse kutsel edastas ELi büroo koos ELi liikmesriikide peakonsulaatidega ELi mureküsimused riikliku julgeoleku kaitse määruise eelnõu kohta kirjalikult diplomaatilise noodiga ja suuliselt Hongkongi ametivõimude poolt konsulaarkorpusele korraldatud kahes infotunnis. Konsultatsiooniprotsess ei toonud kaasa olulisi muudatusi õigusakti eelnõus, välja arvatud täiendav avaliku huvi kaitse vastusena ajakirjanike tõstatatud küsimustele riigisaladuste varguse süüteo kohta.

Riikliku julgeoleku kaitse määruises on sätestatud, et poliitika „üks riik, kaks süsteemi“ kõrgeim põhimõte on kaitsta riigi suveräänsust, julgeolekut ja arenguhuve. Lisaks põhiseaduse artiklis 23 keelatud on riikliku julgeoleku kaitse määruisega keelatud viis uut süütegude kategooriat, nimelt riigireetmine, ülestõus, riigisaladuste vargus ja spionaaž, riiklikku julgeolekut ohustav sabotaažitegevus ja välissekkumine. Riikliku julgeoleku kaitse määruisega on kehtestatud territooriumil mandriosas kasutatav lai riikliku julgeoleku määratlus, millega on täidesaatvale võimule antud selles valdkonnas *de facto* suuresti piiramatud volitused.

Muud riikliku julgeoleku kaitse määruise süüteokategooriad olid Hongkongi õiguses juba olemas ning uue seadusega laiendati nende olemasolevate süüteokategooriate ulatust. Riikliku julgeoleku kaitse määruis asendab koloniaalajastu mässule õhutamise vastast seadust, laiendades olemasolevaid süütegusid, mis seisnevad Hiina Rahvavabariigi põhiseadusega kehtestatud riikliku fundamentaalse süsteemiga rahulolematuse õhutamises. Riikliku julgeoleku kaitse määruise õiguslikus tekstis on samuti sõnaselgelt märgitud, et süüteokoosseisu jaoks ei ole vaja tõendada vägivalda õhutamise kavatsust, mis tähendab aga kõrvalekaldumist nii üldise õiguse tavadest kui ka rahvusvahelistest põhimõtetest. Lisaks

pikendati süüteo eest ette nähtud suurimat karistust kahelt aastalt seitsmele aastale. Kui mässu õhutamine toimub salajases koostöös „välisjõuga“, on suurim karistus nüüd kümneaastane vangistus.

Riikliku julgeoleku kaitse määruse kohaselt hõlmab muudetud süütegu, s.o ametiisikute toimepandav mässule õhutamine, nüüd suuremat hulka ametikandjaid, sealhulgas ombudsmani büroo eesistujat ja võrdsete võimaluste komisjoni esimeest.

Lisaks on riikliku julgeoleku kaitse määruuses sätestatud, et riikliku julgeolekuga seotud süütegudes süüdi mõistetud isikute karistust võib vähendada ainult kolmandiku võrra, tingimusel et kinnipidamisasutuste ülem leiab, et vähendamine ei ole vastuolus riikliku julgeoleku huvidega. Selle tulemusena on vanglakaristused enamikul juhtudel pikemad. Karistust on seni tavapäraselt vähendatud vanglas hästi käitunud kinnipeetavate puhul. Riikliku julgeolekuga seotud süütegudes süüdi mõistetud isikutel ei ole ka enam õigust ülejäänud elu jooksul kandideerida valitsusjuhi, seadusandliku kogu, ringkonnakohtukogu ja maapiirkondade esindajate valimistel¹³.

Varsti pärast riikliku julgeoleku kaitse määruse jõustumist kohaldasid ametivõimud tagasiulatuvalt määruse rangemaid sätteid karistuse vähendamise kohta riikliku julgeoleku seadust käsitleva lõpetatud kohtuasja suhtes, mis tõi sisuliselt kaasa süüdistatava vangistuse pikendamise. Meeleavaldajale, kes mõisteti 2021. aastal Pekingis kehtestatud seaduse alusel süüdi lahkulöömise õhutamises ja kandis viieaastast vanglakaristust, teatati 24. veebruaril, et ta võidakse vabastada 25. märtsil 2024. Riikliku julgeoleku kaitse määruse jõustumisel tema karistuse vähendamine aga tühistati. Vang taotles selle otsuse kohtulikku läbivaatamist, mis oli riikliku julgeoleku kaitse määruse puhul esimene selline läbivaatamine, kuid see lükati 6. detsembril tagasi. Kõrge kohtu kohtunik järeldas, et üldjuhul nõustuvad kohtud täitevvõimude arvamusega selle kohta, mida on vaja riikliku julgeoleku kaitsmiseks.

28. mail 2024 vahistati riikliku julgeoleku kaitse määruse alusel esimesed isikud: vangistatud aktivist Chow Hang-tung (Hongkongi Toetusliidu juhtum) ja veel viis isikut. Neid kuut isikut süüdistati mässule õhutamise süüteo, mis seisnes selles, et nad tegid sotsiaalmeedias postitusi Taevase Rahu väljaku 1989. aasta repressiooni teemal. 31. detsembri 2024. aasta seisuga oli riikliku julgeoleku kaitse määrust kohaldatud vähemalt 15 isiku vahistamiseks mässule õhutamise süüdistuse alusel. Uue seaduse alusel mõisteti kolm isikut süüdi ja vangi. Kuigi riikliku julgeoleku kaitse määruse rakendamine on seni olnud suhteliselt mõõdukas, kui seda võrrelda riikliku julgeoleku seaduse kehtestamisele järgnenud repressioonidega, on süüdimõistmiskünnis olnud madal ja karistused karmid. Ühele määruse alusel süüdi mõistetud isikule määrati 14 kuud vanglakaristust, sest ta kandis T-särki, millel oli protestiloosung, mida peeti mässule õhutavaks.

Tuginedes uuele määrusele 12. juunil 2024 ja taas 24. detsembril 2024, tühistas Hongkongi julgeolekuminister põgenenuks kuulutatud 13 tagaotsitava isiku passid ning keelas teistel isikutel olla tagaotsitavatega rahalistes suhetes või asutada nendega ühisettevõtteid ning müüa või rentida neile kinnisvara.

Määrus on veelgi süvendanud riikliku julgeoleku seaduse heidutavat mõju Hongkongi ühiskonnale, sealhulgas ajakirjanike enesetsensuuri ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vaoshoitust. 29. märtsil teatas USA rahastatav raadiojaam Radio Free Asia oma Hongkongi

¹³ Macaus määrati sarnases klauslis selleks perioodiks viis aastat.

kontori sulgemisest ja tõi põhjuseks mure oma reporterite ohutuse pärast. 28. märtsil kinnitas Hongkongi piiskop, et katoliku piiskopkond peab kohandama teatavaid usutavasid, et vältida uue seaduse rikkumist.

Riikliku julgeoleku seaduse ja sellega seotud õigusaktide rakendamine

30. juunil 2024 möödus neli aastat riikliku julgeoleku seaduse kehtestamisest. 31. detsembri 2024. aasta seisuga oli riikliku julgeoleku seaduse ja sellega seotud klauslite alusel vahistatud 316 inimest ning süüdimõistvate kohtuotsuste määr oli üle 95 %.

2024. aasta jõululaupäeval avaldasid Hongkongi ametivõimud tagaotsitavate nimekirja, kuhu kuulus kuus välismaal elavat isikut, kelle hulgas olid ka välisriikide kodanikud. Hongkongi riiklik julgeolekupolitsei kuulutas välja 1 miljoni Hongkongi dollari (122 000 euro) suuruse tabamispreemia iga ise pagulusse läinud aktivisti eest seoses väidetava salajase koostööga välisriikide või välismaiste üksustega, lahkulöömise õhutamise ja õhnestustegevusega. See kujutas endast veel üht riikliku julgeoleku seaduse eksterritoriaalse rakendamise juhtu ja suurendas selliste vahistamismääruste koguarvu 19ni. 31. detsembri seisuga ei olnud ühtki pearahanimekirja kantud isikut Hongkongile välja antud. ELi pressiesindaja esitas avalduse, milles mõistis need eksterritoriaalsed vahistamismäärused hukka.

Pearahanimekirjad tekitasid Hongkongis jätkuvalt survet aktivistide perekondadele ja lähiringile. Riiklik julgeolekupolitsei võttis 10. jaanuaril küsitlemiseks kinni 14. detsembril 2023 tagaotsitavate nimekirja kantud välismaal asuva aktivisti vanemad ja kaks õde.

2024. aastal jätkusid kohtumenetlused riikliku julgeoleku seaduse ja koloniaalajastu mässule õhutamise vastase seaduse alusel, kuigi märkimisväärsete viivitustega. Paljusid süüdistatavaid hoitakse vahi all 2021. aasta keskpaigast saadik, mõnel juhul korduvas üksikvangistuses.

Riikliku julgeoleku seadusega seotud kohtuprotsess 47 demokraatiameelse seadusandja ja aktivisti üle, kes korraldasid 2020. aastal seaduslikud eelvalimised või osalesid nendel (tuntud kui Hongkongi 47), on suurima arvu süüdistatavatega kohtuprotsess, mis käsitleb riiklikku julgeolekut. 30. mail 2024 mõistis kõrge kohus õhnestamise eesmärgil toimunud vandenõus süüdi 45 süüdistatavat ja määras 19. novembril neile vangistuse kestusega alates neljast aastast ja kahest kuust kuni kümne aastani. Riikliku julgeoleku seaduse alusel on suurim karistus eluaegne vangistus. Hongkongi 47 süüdistatavast kaks mõisteti õigeks.

Neist kahest ühe õigeksmõistmise kaebas prokurör edasi. Hongkongi valitsus oli vastu Pekingi-meelsete radikaalide üleskutsetele taotleda 45 süüdimõistetule veelgi karmimat karistust. Samal ajal esitasid 14 süüdistatavat oma süüdimõistmise või karistuse kohta apellatsioonkaebuse. 31. detsembri seisuga ei olnud kohtud nende apellatsioonkaebuste istungeid kavandanud.

Kohtuprotsess, sealhulgas leevendavate asjaolude kuulamine ja kohtuotsus, kestis 131 päeva, mis oli rohkem kui algselt kavandatud 90 päeva. Samas oli kaheksa demokraatiameelse aktivisti hulgas, kes vahistati, kuid kellele ei esitatud süüdistust, vähemalt üks, kelle suhtes kohaldati 2024. aastal veel kautsjonit, ilma et tal oleks olnud juurdepääsu oma passile.

2024. aastal jõudis kohtumenetluse etappi **riikliku julgeoleku seaduse kohane kohtuasi Hongkongi Hiina Patriootlike Demokraatlike Liikumiste Toetusliidu (edaspidi „Hongkongi toetusliit“) vastu**. 31. detsembri 2024. aasta seisuga on kõrge kohus kavandanud

kohtuistungid 2025. aasta maisse ja kohtuistungiteks reserveerinud 75 päeva. Praeguseks laialisaadetud kodanikuühiskonna rühm korraldas varem igal aastal Taevase Rahu väljaku 1989. aasta repressiooni mälestustseremonia. Prokurör süüdistab Hongkongi toetusliitu ja selle põhiliikmeid õhnestamisele õhutamises. Suurim karistus selle eest on eluaegne vangistus.

Seotud kohtuasjas kinnitas kõrge kohus 14. märtsil 2024 Chow ja veel kahe toetusliidu liikme süüdimõistmise ja karistuse riikliku julgeolekupolitsei esitatud teabenõude täitmata jätmise eest. 31. juulil lubas kõrgeim apellatsioonikohus esitada apellatsioonkaebuse kolmel süüdistataval ja määras kohtuistungid 2025. aasta jaanuarisse.

2024. aastal jätkus **riikliku julgeoleku seaduse ja mässule õhutamise kohtuprotsess meediaettevõtja ja demokraatiameelse aktivisti Jimmy Lai üle**. Lisaks Laile esitati 2022. aasta novembris süüdistus kuuele nüüdseks tegevuse lõpetanud ajalehe Apple Daily endisele ajakirjanikule ning kolmele Apple Dailyga seotud äriühingule. Prokuratuur esitas Suurbritannia kodanikule Laile ja teistele riikliku julgeoleku seaduse alusel kaks süüdistust (vandenõu teha koostööd välisriigi või välismaiste üksustega, et ohustada riiklikku julgeolekut) ning ühe süüdistuse koloniaalajastu mässule õhutamise vastase seaduse alusel (vandenõu trükkida, avaldada, müüa, pakkuda müügiks, levitada, näidata ja/või reprodutseerida mässule õhutavaid väljaandeid). Riikliku julgeoleku seaduse alusel süüdimõistmise suurim karistus on eluaegne vangistus. Kohtuprotsess, mis pidi kestma 83 päeva, lükati kaks korda edasi – esmalt 2022. aasta 1. detsembrilt 2023. aasta 25. septembrile ja lõpuks 2023. aasta 18. detsembrile. 19. detsembril, s.o 2024. aasta viimasel istungipäeval, algas kohtumenetluse 113. päev. Lai astus ise tunnistajapinki esimest korda 20. novembril.

Stand Newsi kohtuasjas, kus süüdistus esitati mässule õhutamise vastase koloniaalajastuseaduse alusel, mõistis ringkonnakohus laiali saadetud sõltumatu meediakanali kaks endist peatoimetajat 26. septembril vastavalt 21 kuuks ja 11 kuuks vangi. Üks toimetajatest, keda peeti kohtumenetluse eel kinni 349 päeva, vangistati viivitamata, teine toimetaja aga vabastati terviseprobleemide tõttu. See on 72 aasta jooksul esimene ajakirjanikke mässule õhutamises süüdi mõistev kohtuotsus. Süüdimõistmine on süvendanud repressioonide heidutavat mõju ajakirjandusvabadusele ja seeläbi veelgi suurendanud juba niigi laialt levinud enesetsensuuri ajakirjanike seas.

Riikliku julgeoleku kohtuprotsesside haldamine on korduvalt tekitanud kahtlusi menetluse nõuetekohasuses, s.o nii riikliku julgeoleku teemal sihilikult valitud kohtunike erapooletuses kui ka kohtumenetluste pikkuses. Stand Newsi kohtuasjas pidi kohtuprotsess eeldatavasti kestma 20 päeva, kuid kestis 57 päeva. Kohtuotsuse kuupäev lükati kolm korda edasi. Samuti oli probleemne süüdistatavate pikk eelvangistus, mis kestis üle 300 päeva.

Esimeses mässule õhutamise kohtuprotsessis pärast 1997. aasta üleandmist kinnitas apellatsioonikohus 7. märtsil aktivisti Tam Tak-chi süüdimõistmise. Kohus lükkas tagasi Ühendkuningriigi riiginõukogu otsuse, mille kohaselt peab süüdimõistmise põhjuseks mässule õhutamise kõne sisaldama kavatsust õhutada vägivalda. 14. augustil andis kõrgeim apellatsioonikohus Tamile loa vaidlustada tema 2025. aasta jaanuari süüdimõistmine ja karistus.

11. aprillil mõisteti Portugali kodanikule ja Ühendkuningriigi elanikule Joseph Johnile lahkulöömisele õhutamise eest viieaastane vanglakaristus.

Paljud ligikaudu 6 000 meeleavaldajast, kes vahistati 2019. aasta meeleavalduste ajal, kuid kellele ei ole veel süüdistust esitatud, on endiselt vabastatud kautsjoni vastu ning ootavad politseiuurimisi ja prokuratuuri otsuseid. Vastuseks üleskutsetele loobuda täielikult nendest süüdistustest teatas justiitsminister Paul Lam 2024. aasta oktoobris toimunud intervjuus, et see oleks vastuolus õigusriigi põhimõttega. Ta lisas, et ilmnedagi võib uusi tõendeid ja et minevikus toime pandud kuritegude eest vastutusele võtmiseks ei ole tähtaega kehtestatud.

Linna esimeses kohtuprotsessis, mis toimus ÜRO terrorismivastase määruse alusel, mõistis vandekohus 29. augustil ühe isiku süüdi ja kuus isikut õigeks seoses väidetava plaaniga lõhata 2019. aasta meeleavaldustel lõhkeaineid ja kasutada politsei vastu tulirelvi. Veel kuus süüdistatavat olid end süüdi tunnistanud. Kohus mõistis seitsmele isikule vangistuse kestusega alates 5 aastast ja 10 kuust kuni 23 aasta ja 10 kuuni.

12. augustil 2024 jättis kõrgeim apellatsioonikohus rahuldamata Jimmy Lai ja kuue endise seadusandja apellatsioonkaebuse, mille nad olid esitanud 18. augustil 2019 toimunud ebaseaduslikul marsil osalemise eest saadud süüdimõistva otsuse peale. Kõrgeim apellatsioonikohus lükkas tagasi väite, et süüdistus kujutab endast sõna- ja kogunemisvabaduse ülemäärast piirangut. Samas lükati tagasi ka prokuröri taotlus ennistada süüdimõistev kohtuotsus marsi korraldamise eest. Kaks päeva hiljem astus asja menetlenud kohtunik, Ühendkuningriigi kõrgeima kohtu endine esimees Lord Neuberger, tagasi meediavabaduse kõrgetasemelise õigusekspertide rühma esimehe ametikohalt. Rühm nõustas meediavabaduse koalitsiooni, mille liikmete hulka kuuluvad ELi liikmesriigid.

2024. aastal astusid tagasi ka kõrgeima apellatsioonikohtu viis ajutist välismaa kohtunikku. Kuigi mõned neist otsustasid oma ametiaega mitte pikendada isiklikel põhjustel, märkis pensionile jäänud Ühendkuningriigi kohtunik Lord Sumption, kes oli varem Ühendkuningriigi kõrgeima kohtu kohtunik, et territoorium, „mis oli kunagi elujõuline ja poliitiliselt mitmekesine kogukond, on tasapisi muutumas totalitaarseks riigiks. Õigusriik on tõsiselt ohustatud kõigis valdkondades, mille suhtes valitsusel on tugevad seisukohad.“

2024. aasta detsembri seisuga oli kõrgeimasse apellatsioonikohtusse tööle jäänud kuus ajutist välismaa kohtunikku.

Kokkuvõttes oli riikliku julgeoleku jaoks tähtsatest küsimustest **õigusriigi põhimõte** Hongkongis 2024. aastal endiselt suure surve all. Maailma õiguse projekti (World Justice Project) raames koostatud ja 23. oktoobril 2024 avaldatud iga-aastase õigusriigi indeksi alamindeksis „Valitsuse volituste piirangud“ on Hongkong võrreldes 2023. aastaga langenud 142 riigi ja territooriumi seas kolm kohta – 62. kohale. Hongkong oli 62. kohal ka põhiõiguste alamindeksis, mis tähendab võrreldes 2023. aastaga langust nelja koha võrra¹⁴. Samas ei mõjutanud Hongkongi õiguskeskkonna autoritaarne pööre endiselt kuigi palju äri- ega eraõigust.

2024. aastal **keskenduti** jätkuvalt ka **riikliku julgeoleku integreerimisele erihalduspiirkonna juhtimisse**, eelkõige seoses hariduse ja avaliku teenistusega. 7. juunil kuulutas Hongkongi avaliku teenistuse büroo välja uue avaliku teenistuse seadustiku, milles nimetati erihalduspiirkonna 173 000 avaliku teenistuja peamise põhiväärtusena põhiseadusliku korra ja riikliku julgeoleku säilitamist. 6. augustil avati riikliku julgeoleku näituste galerii, kus kirjeldatakse 2019. aasta meeleavaldusi „värvilise revolutsioonina“. Avaliku teenistuse amet

¹⁴ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global>.

nõudis, et kõik valitsuse töötajad külastaksid galeriid enne 2026. aasta lõppu vähemalt ühe korra.

18. novembril toimus valitsuse tseremoonia riikliku julgeoleku alase hariduse piirkondlike juhendajate koolitamise kava kasutuselevõtmise tähistamiseks, mis hõlmas riikliku julgeoleku valdkonna esimest 120 juhendajat. Valitsus ootas, et 2025. aastaks koolitatakse vähemalt 2 600 piirkondlikku juhendajat ja igaüks neist peaks levitama riikliku julgeolekuga seotud sõnumeid vähemalt 30 inimesele aastas. Hongkongi valitsus eeldab, et üle 78 000 inimese saab igal aastal sõnumeid riikliku julgeoleku kaitsmise kohta.

Haridusamet kordas 2024. aastal riikliku julgeoleku alase hariduse tähtsust. 25. juunil avaldatud aruannetes kritiseerisid kooliinspektorid keskmiste õpiraskustega laste kooli selle eest, et nad ei õpetanud Hiina põhiseadust ega rakendanud igakülgset riikliku julgeoleku alast haridust.

Valitsus võttis suurema kontrolli ka sotsiaaltöö elukutse üle. 3. juulil 2024 võttis seadusandlik kogu vastu sotsiaaltöötajate registreerimise määruse muudatuse, millega valitsuse nimetatud ametnikest sai linna sotsiaaltöötajate litsentse väljastavas organis enamus. Seadusega anti organile ka õigus alaliselt keelata sotsiaaltöö neile, kes on süüdi mõistetud riikliku julgeolekuga seotud süütegudes.

Juulis teatas politsei, et ta sai riikliku julgeolekuga seotud teadete vihjeliini kaudu üle 750 000 vihje ning et nendest umbes 10–20 % vihjetega on võimalik edasi töötada. Detsembris ütles politsei eraldi teadaandes, et paigaldas sel aastal linna julgeoleku suurendamiseks 612 valvekaamerat. Eesmärk oli paigaldada 2025. aasta lõpuks veel 1 300 kaamerat.

Poliitilise opositsiooni ja pluralistlike seisukohtade ruum Hongkongis kahanes 2024. aastal veelgi.

13. novembril teatas Demokraatliku Partei esimees Lo Kin-hei, et partei mitu tuumikliiget ning nende perekonnad ja ettevõtted said anonüümseid ähvardavaid telefonikõnesid ja e-kirju, milles neid kritiseeriti selle eest, et nad on Hiina- ja Hongkongi-vastased, ning hoiatati, et poliitikas osalemise eest võidakse nad vangistada.

19. novembril ilmusid ajalehtedes Ta Kung Pao ja Wen Wei Po tervet lehekülge katvad lood, kus toodi esile Hongkongi 47 kohtuasja üheksa süüdimõistetut ning süüdistati neid selles, et nad on praegu või minevikus olnud parteiga seotud. Demokraatlikul Parteil, kes oli kunagi Hongkongi suurim demokraatiameelne erakond, oli jätkuvalt raskusi rahakogumisürituste korraldamisega.

27. märtsil kustutati Hongkongi äriregistrist Kodanikupartei, kes oli varasemalt Hongkongi suuruselt teine opositsioonirühmitus. Erakond oli laialimineku poolt hääletanud 2023. aasta mais.

Hongkongi välissuhted

Hongkongi välissuhteid iseloomustasid 2024. aastal jõupingutused mitmekesistada kaubandus- ja majandussidemeid Kagu-Aasia, Lähis-Ida ja muude arenevate turgudega. Juulis toimus valitsusjuhi ja tema delegatsiooni kuuepäevane visiit Laosesse, Kambodžasse ja

Vietnami. Seni on ta külastanud seitset Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEAN) liikmesriiki, välja arvatud Brunei, Filipiinid ja Myanmar. Novembris reisis ta seitsmeks päevaks Peruuks ning osales Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riikide majanduskoostöö majandusjuhtide kohtumisel. 2024. aastal allkirjastas Hongkong ka vabakaubanduslepingu Peruuga.

Septembris tegi Starry Lee kui linna praegune ainus delegaat rahvakongressi alalises komitees ettepaneku, et erihalduspiirkonna rahvusvahelistumise protsess peaks nüüd keskenduma algatuse „Üks vöönd, üks tee“ riikidele, ASEANile ja Lähis-Idale, olles pikka aega keskendunud Euroopale ja USA-le.

Jätkunud on väljaränne Hongkongist. 2024. aastal teatas Ühendkuningriigi siseministeerium, et oli 30. septembri 2024. aasta seisuga saanud 32 429 taotlust Ühendkuningriigi ülemeremaade kodaniku viisa saamiseks. Ühendkuningriik on saanud Hongkongi kodanikelt kokku ligikaudu 224 204 taotlust osalemiseks eriviisakavas, mis võib sillutada teed kodakondsuse saamisele. Kava alusel on Ühendkuningriiki saabunud ligikaudu 158 000 inimest. Kanada ja Austraalia said jätkuvalt viisataotlusi Hongkongi elanikele mõeldud spetsiaalsete sisserändekavade alusel. Hongkongi rahvaarv on hoolimata väljarändest püsinud muutumatuna 7,5 miljoni inimese juures, seda peamiselt tänu uutele Hiina mandriosast saabujatele.

10. juulil pikendas USA president Hongkongi riikliku hädaolukorra staatust, väites, et erihalduspiirkonna olukord on kujutanud ohtu Ameerika Ühendriikide riiklikule julgeolekule, välispoliitikale ja majandusele. Korraldusest tulenevalt ei ole erihalduspiirkonnal enam võimalik kasutada USA seadustega varem võimaldatud majanduslikku erikohtlemist. Vastuseks Hongkongi 47 kohtuasjas tehtud süüdimõistvatele otsustele teatas USA 19. novembril Hongkongi ametnikele uute viisapiirangute kehtestamisest.

Õigused, vabadused ja võrdsed võimalused

23. jaanuaril toimus ÜRO Inimõiguste Nõukogu inimõiguste olukorra üldise korrapärase läbivaatamise töörühma kohtumine Hiina, sh Hongkongi teemal. Enne kohtumist oli vähemalt seitse riiki esitanud Hongkongi kohta 13 esildist, mis tähendab rekordiliselt suurt arvu päringuid. Kohtumisel väljendasid 18 riiki, sealhulgas Taani, Saksamaa, Iirimaa ja Prantsusmaa, muret kodanikuõiguste pärast kõnealusel territooriumil, samal ajal kui USA ja Ühendkuningriik nõudsid tungivalt, et Hongkongi ametivõimud tühistaksid riikliku julgeoleku seaduse.

ÜRO Inimõiguste Nõukogu avaldas 31. mail 2024 Hiina seisukohad järelduste ja soovitude kohta. Hiina lükkas 20 riigi poolt Hongkongi inimõigustega seoses esitatud 23 soovituselt tagasi 14. Tagasi lükati Belgia, Tšehhi, Taani, Luksemburgi, Madalmaade ja Austria soovitusel. Hiina lükkas tagasi kõik Hongkongi riikliku julgeoleku seadusega seotud soovitusel, väites, et need põhinevad valeteabel. Samal ajal teatas Hiina, et võtab vastu soovitusel, mille esitasid Saksamaa (tagada õigusriigi põhimõtte, kodanikuühiskonna ja poliitiliste õiguste täielik austamine Hongkongis), Prantsusmaa (tagada sõna- ja ühinemisvabadus, sealhulgas internetis, k.a Hongkongis) ja Leedu (tagada kõigile kodanikele kõigis piirkondades, sealhulgas Hongkongis, Tiibetis jm õigus arvamusele ja väljendusele, kartmata kättemaksu ja tsensuuri), ning juba rakendab neid.

4. juulil toimunud ÜRO Inimõiguste Nõukogu täiskogu istungil arutati Hiina läbivaatamisaruannet ja võeti see vastu.

2024. aastal väljendasid ÜRO eksperdid Hiina alalisele missioonile Genfis kahel korral kirjalikult muret põhiõiguste olukorra pärast Hongkongis.

ÜRO piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise eriraportöör väljendas 25. jaanuaril muret selle üle, et Jimmy Lai üle peetavas riikliku julgeolekuga seotud kohtumenetluses süüdistuse poole peamist tunnistajat Andy Lid oli Mandri-Hiina vanglas piinatud ja/või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel koheldud või karistatud ning selle tulemusena oli ta sunnitud tunnistama, et tal oli Jimmy Laiga kokkulepe teha salajast koostööd välismaiste üksustega¹⁵.

ÜRO eriraportöörid tegid 22. märtsil 2024 avalduse järgmistes küsimustes: i) arvamuse- ja väljendusvabaduse õiguse edendamine ja kaitse; ii) õigus haridusele; iii) rahumeelse kogunemise ja ühinemise vabaduse õigus; iv) inimõiguste kaitsjate olukord; v) kohtunike ja advokaatide sõltumatus ning vi) terrorismivastases võitluses inimõiguste ja põhivabaduste edendamine ja kaitse. Avalduses väideti, et artikli 23 kohastes õigusaktides on palju meetmeid, mis märkimisväärselt ja põhjendamatult piiraksid inimõiguste ja põhivabaduste kasutamist ning oleksid vastuolus inimõiguste ülddeklaratsiooni, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise paktiga¹⁶.

Eelmisel aastal jätkus Hongkongi langus erinevates õigustega seotud üleilmsetes pingeridades. Cato instituudi ja Fraseri instituudi koostatud 2024. aasta inimõiguste indeksis langes Hongkong 2023. aastal 165 riigi seas 46. kohalt 50. kohale¹⁷. Valitsusvälise organisatsiooni Freedom House aruande kohaselt oli Hongkong 2024. aastal „osaliselt vaba“ territoorium ning tema punktisumma oli 41 punkti 100st ehk peaaegu sama nagu 2023. aastal, kui Hongkong oli 42. kohal 100st¹⁸.

Ajakirjandusvabaduse olukord halvenes veelgi. Hongkong oli organisatsiooni Piirideta Reporterid koostatud ja 3. mail avaldatud ajakirjandusvabaduse indeksis 180 riigi ja piirkonna seas 135. kohal¹⁹. Hongkongi Ajakirjanike Liidu koostatud ja 20. augustil 2024 avaldatud ajakirjandusvabaduse indeksi kohaselt vähenes 2023. aastal ajakirjandusvabadus nii Hongkongi üldsuse kui ka ajakirjanike jaoks²⁰.

Hongkongi Ajakirjanike Liitu survestati aasta jooksul iseäranis palju. 25. jaanuaril 2024 teatas ametiühing, et Hongkongi maksuamet nõudis Hongkongi Ajakirjanike Liidu 2017.–2018. aasta raamatupidamisarvestuse läbivaatamise raames kasumimaksu summas 400 000 Hongkongi dollarit (45 000 eurot). Ametiasutused palusid Ajakirjanike Liidul esitada kasumimaksudeklaratsioonid kuue aasta kohta ajavahemikus 2017/2018 – 2022/2023. Ajakirjanike Liit esitas maksuotsuse peale vastuväite. Aprillis oli Ajakirjanike Liit sunnitud oma korraldatud rahakogumise kontserdi nn vastupandamatu jõu tõttu läbi viima hoopis interneti teel. Mais otsustas Ajakirjanike Liidu endine esimees tagasivalimist mitte taotleda,

¹⁵ <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gId=28734>.

¹⁶ <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gId=28893>.

¹⁷ <https://www.cato.org/human-freedom-index/2024>.

¹⁸ <https://freedomhouse.org/country/hong-kong/freedom-world/2024>.

¹⁹ <https://rsf.org/en/index>.

²⁰ <https://hkja.org.hk/en/press-release/press-freedom-in-hong-kong-at-11-year-low-according-to-media-survey-amid-fears-over-article-23-national-security-law/>.

märkides, et liitu „võidakse rünnata, kui ma jätkan teenimist“. 21. juunil, s.o päev enne liidu iga-aastast üldkoosolekut, pidi Ajakirjanike Liit liikmetelt nõudma, et nad eiraksid anonüümset WhatsAppi sõnumit, milles hoiatati, et julgeolekuga seotud probleemide tõttu tuleks vältida koosolekul osalemist.

13. septembril teatas Ajakirjanike Liit, et juunist augustini ahistati ja hirmutati kümneid ajakirjanikke, nende pereliikmeid või nende pereliikmete tööandjaid ning naabreid ja lähedasi isikuid nii internetis kui ka väljaspool seda. Ühel juhul said ajakirjaniku üürileandja ja kinnisvaraagent anonüümkirjad ähvardustega kujuteldamatute tagajärgede ja kaasneva kahju kohta, mis järgnevad, kui üürnikku ei tõsteta üüripinnalt välja ega aeta piirkonnast minema. Kui Ajakirjanike Liidu esimees oli juhtumitest teatanud politseile, saadi olukord kontrolli alla. Aasta lõpu poole algas aga ajakirjanike ahistamine uuesti.

24. septembril 2024 menetles kõrge kohus Ajakirjanike Liidu algatatud kohtuliku kontrolli algatamise kohtuasja, mis käsitles uut eeskirja, millega piirati ajakirjanike juurdepääsu transpordiameti hallatavale avalikule registrile. Ametiühing seadis kahtluse alla uue eeskirja kooskõla ajakirjandusvabaduse põhimõttega. 31. detsembri seisuga ei olnud ühtegi otsust tehtud.

Pärast artikli 23 kohase õigusakti vastuvõtmist teatas Wall Street Journal 2. mail 2024 oma otsusest viia oma Aasia peakorter Hongkongist Singapuri. Wall Street Journal vabastas juulis ühe ajakirjaniku ametist pärast seda, kui ta valiti Hongkongi Ajakirjanike Liidu esimeheks.

Kohalik meedia järgis uudiste edastamisel sageli Hongkongi valitsuse ametlikku seisukohta. Näiteks vältis peavoolumeedia William Lai nimetamist Taiwani presidendiks, kasutades selle asemel nimetusi nagu „Taiwani juht“ või „Taiwani Lai“. See tähendas kõrvalekaldumist nelja aasta tagusest ajast, kui peavoolumeedia nimetas tollal ametis olnud Tsai Ing-veni Taiwani presidendiks.

Hongkongi ametivõimud kasutasid jätkuvalt immigratsiooneeskirju, et keelata ebasoosingus olevate ajakirjanike ja ajakirjandusvabaduse eest seisvate aktivistide sisenemine erihalduspiirkonda²¹. 10. aprillil 2024 peeti kuueks tunniks kinni Poola kodanikust Piirideta Reporterite esindaja, kellel keelati siseneda Hongkongi territooriumile, kus ta oli kavatsenud jälgida meediaettevõtja Jimmy Lai üle toimuvat kohtuprotsessi. Augustis keelduti väljastamast tööviisat mandril elavale Bloombergi ajakirjanikule, kes kavatses kolida Hongkongi. 14. septembril keelati Prantsuse fotoajakirjanikul Hongkongi siseneda, tõenäoliselt seoses fotoga, mille ta oli teinud vangistatud Jimmy Laist Associated Pressi jaoks.

2024. aastal oli endiselt kadunud South China Morning Postis Hiina kaitsepoliitikale ja diplomaatialle spetsialiseerunud ajakirjanik, kes kadus 2023. aasta oktoobris pärast Pekingi Xiangshani foorumi kajastamist.

Positiivsema uudisena kinnitas apellatsioonikohus 4. septembril madalama astme kohtu otsuse, millega keelduti ennistamast kommunikatsiooniameti hoiatust Hongkongi avalik-õigusliku ringhäälingu toodetud ja nüüdseks katkestatud satiiriprogrammi „Headliner“ vastu.

²¹ Hongkongi valitsus keelas aktivistidel riiki siseneda ka eelnenud aastal. 27. juunil keelati riiki siseneda Jaapani aktivistil. 8. septembril keelati riiki siseneda Saksamaa aktivistil. Vahetult enne Hongkongi sisenemist oli Saksamaa aktivist reisinud Mandri-Hiinasse. Ta tegi koostööd organisatsiooniga Tibet Initiative Deutschland, mis toetas enesemääramisõigust Hiina piirkonnas, ning kaasasutas vabaühenduse Freiheit für Hongkong, mis töötas demokraatliku ja vaba Hongkongi nimel.

2024. aastal sattus sõnavabadus veelgi suurema surve alla. Alates 15. maist blokeeris YouTube kohaliku juurdepääsu 32 videole, mis olid seotud protestilauluga „Glory to Hong Kong“. Otsus tehti pärast seda, kui kõrge kohus oli andnud valitsusele õiguse teha esialgne ettekirjutus, et keelata laul, millega ametivõimude sõnul on õhutatud teisi toime panema selliseid riikliku julgeolekuga seotud õigusrikkumisi nagu lahkulöömine ja mäss.

2024. aastal vähenes kriitiliste kunstnike ja sõltumatute kultuuriasutuste tegutsemisruum veelgi.

Kunstnikud, näiteks demokraatiameelsed filmitegijad, peavad tulema toime rahastamiskärbete ja poliitilise survega. 24. oktoobril 2024 teatas sõltumatu filmiorganisatsioon Ying e Chi laialisaatmisest ja üks selle asutajatest kolis augustis Taiwanis, et selle tegevust uuesti alustada, tuues põhjuseks suhteliselt vabama keskkonna Taiwanis. Institutsioon levitas vastuolulisi poliitilisi dokumentaalfilme, nagu auhindadega pärjatud „Lost in the Fumes“. 17. detsembril teatas Hongkongi teatriliit, et teist aastat järjest ei paku Hongkongi valitsuse vaba aja ja kultuuriteenuste amet 2025. aasta aprilliks kavandatud iga-aastase teatriauhindade tseremonia jaoks toimumispaika. Samal päeval ütles Hongkongi teatriliit ühtlasi, et Hongkongi valitsuse kunstiarengu nõukogu ei anna teist aastat järjest tseremonia korraldamiseks rahalist toetust. Kahe aasta tagustest dokumentidest ilmnes, et nõukogu ei olnud rahul sellega, et eelmistel aastatel kutsuti tseremoniaale auhindu jagama sõltumatu ajakirjanik ja karikaturist.

2024. aastal esines ka mitu korda viimasel minutil demokraatiameelset liikumist pooldavate esinejate kontsertide ärajätmist. Näiteks teatas Hongkongi festivali orkester 4. detsembril, et 8. detsembriks kavandatud esinemine tuleb tühistada, kuna Tsuen Wani kultuurikeskuses toimusid erakorralised kontrolli- ja remonditööd. 5. veebruaril tühistati ka etendus „Anarhisti juhuslik surm“, mis pidi toimuma 21. veebruarist kuni 2. märtsini. 30. jaanuaril jäi teatrigrupp „Fire Makes Us Human“ ilma ühe kooli antud etendusepaikadest, kus grupp pidi näidendiga esinema 2.–4. veebruaril. Grupi asutaja selgitas, et kool tegi sellise otsuse, kui haridusamet juhtis tähelepanu suunistele „Riiklik julgeolek: erimeetmed koolides“. Asutaja ütles, et teda süüdistati sobimatute kommentaaride avaldamises internetis. Hiljem teatas grupp, et peatab tegevuse.

31. märtsil suleti sõltumatu raamatukauplus Mount Zero, mille põhjusena viidati ametivõimude pidevale survele. 20. augustil suleti ka teine raamatukauplus Mellow Out.

Puuduvad märgid rahumeelsete meeleavalduste kogunemise vabaduse taastumisest. 2024. aastal toimusid aeg-ajalt hajutatud väikesemahulised meeleavaldused valitsuse peakorteri ees, kuid suuremaid meeleavaldusi ei toimunud. Hongkongi valitsusjuht lükkas oktoobris tagasi ka endise transpordi- ja elamumajandusministri üleskutsed, et valitsus lubaks rahumeelseid meeleavaldusi ja kogunemisi, et pöörata ümber erihalduspiirkonna negatiivne kuvand.

Pekingit pooldavad Hongkongi ametiühingute liit ning Hongkongi ja Kowlooni töötajate liit kinnitasid 2024. aastal eraldi, et teist aastat järjest ei korralda nad 1. mail (tööpäha) meeleavaldusi. Hongkongis asuva ELi büroo ees toimus eraldi neli meeleavaldust, milles kritiseeriti ELi avaldusi Hongkongi poliitiliste suundumuste kohta.

2024. aastal jäi viiendat aastat järjest ära varasematel aastatel Victoria pargis Taevase Rahu väljaku 1989. aasta repressiooni mälestamiseks toimunud suurejooneline 4. juuni tseremonia, mida korraldas algselt kodanikuühiskonna rühm Hongkongi Patriootlike Demokraatlike

Liikumiste Toetusliit. Kohalikus meedias kajastati laialdaselt ELi büroo ja ELi liikmesriikide konsulaatide esindajate viibimist Victoria pargis 4. juuni öösel. Mälestuspäeva märgiks pani ELi büroo oma kontoriakendele taas küünlad. Sel päeval vahistas politsei neli isikut vanuses 23–69 aastat ja vabastas nad kautsjoni vastu.

2024. aastal oli jätkuvalt surve all ka ühinemisvabadus. 23. juulil teatas Hongkongi kristluse instituut oma tegevuse lõpetamisest ja selgitas, et praegune keskkond muutis selle missiooni vaba täideviimise keeruliseks. Asutus oli varem praeguseks laiali saadetud rühmituse Civil Human Rights Front ja Hongkongi Toetusliidu liige.

Linnas endiselt tegutsevate õigustepõhiste **kodanikuühiskonna rühmituste** survestamine jätkus. Laialt oli levinud kodanikuühiskonna osalejate institutsiooniline ja anonüümne ahistamine, mis sarnanes Hongkongi Ajakirjanike Liidu kirjeldatud tegevusega. Sellises ahistamises kasutati ka teisi valitsusasutusi, näiteks maksuametit või tuleohutusametit. 2024. aastal tekitas muret ka mõnele valitsusvälisele organisatsioonile varem antud avaliku ja erasektori vahendid kokkukuivamine. Sellest hoolimata näitasid linnas endiselt tegutsevad kodanikuühiskonna osalejad üles märkimisväärt vastupanuvõimet, sest uurisid võimalusi allesjäänud ruumis tegutsemiseks ja võimaluse korral tegevusruumi laiendamiseks.

Jätkuvalt põhjustas muret vangide õiguste küsimus. 2024. aastal oli kinni peetud demokraatiameelne aktivist ja Hongkongi Toetusliidu liige Chow Hang-tung korduvalt üksikvangistuses.

Jaauanuaris esitati ühele Pik Uki kinnipidamisasutuse vangivalvurile ja neljale kinni peetavale süüdistus 18-aastase kinni peetava, kes ei olnud poliitvang, tahtlikus vigastamises. Teatati, et kinnipidamisasutuste ameti ametnik oli põhjustanud anaalfissuuri ja pärasoole perforatsiooni. Juunis esitati ühele pensionile jäänud ametnikule sama juhtumi eest süüdistus rünnakust teatamata jätmise eest.

2024. aasta septembris avaldatud 2023. aasta aruandes rahukohtunike külastuste kohta märgiti, et rahukohtunikud – kogukonnajuhid, kelle peamine ülesanne on külastada erinevaid karistusasutusi kinni peetavate õiguste tagamiseks – said ja käsitlesid 71 kaebust, mida oli 69 % rohkem kui eelmisel aastal.

Jätkuvalt oli surve all ka **akadeemiline vabadus**. Laialt oli levinud enesetsensuur, eelkõige sotsiaal- ja humanitaarteadustes. Kriitilised akadeemilised arvamused jäeti kõrvale. 24. septembril avaldatud 80-leheküljelises uuringus „We Can’t Write the Truth Anymore: Academic Freedom in Hong Kong Under the National Security Law“ („Me ei saa enam kirjutada tõest: akadeemiline vabadus Hongkongis riikliku julgeoleku seaduse järgi“) väitsid kaks USAs asuvat inimõiguslaste rühmitust Human Rights Watch ja Hong Kong Democracy Council, et linna riiklikku julgeolekut käsitlevatel õigusaktidel oli ülikoolilinnakutele ulatuslik mõju. 2024. aastal liideti Hongkongi ülikoolides kokku mitu sotsiaalteaduste osakonda politoloogia arvelt. Augustis korraldas Hongkongi Hiina ülikool ümber oma 54-aastase valitsuse ja avaliku halduse õppetooli, muutes selle vaid õppekavaks ning ühendades selle uue juhtimis- ja poliitikateaduskonnaga. Muudatusi tegi ka Hongkongi linnaülikool, mis vahetas oma bakalaureuse õppekava nimetuse „Avalik kord ja poliitika“ välja nimetuse „Avalikud suhted ja juhtimine“ vastu.

2024. aastal täheldati jätkuvalt lootustandvaid märke LGBTIQ+ inimeste õiguste valdkonnas Hongkongis tehtud edusammudest. 2023. aasta septembris otsustas kõrgeim

apellatsioonikohus, et Hongkongi diskrimineeriv eluasemepoliitika ja seksuaalsel sättumusel põhinevad pärimisseadused on põhiseadusevastased, mis on veel üks tähtis märk LGBTIQ+ inimeste õiguste austamisest Hongkongis. Hoolimata Pekingit pooldava seadusandja ettepanekust kutsuda Pekingit üles otsust tühistama, kinnitas justiitsministeerium 6. detsembril, et õigussvaidlused tuleks lahendada kohalikul tasandil.

29. aprillil sai transsooline aktivist Henry Tse uue isikutunnistuse, kui ta oli pärast seitse aastat kestnud kohtuvaidlusi linnavalitsusega edukalt oma soomarkerit muutnud.

2023. aasta septembris otsustas kõrgeim apellatsioonikohus, et valitsus peab järgmise kahe aasta jooksul looma alternatiivraamistiku samasooliste kooselu kaitsmiseks. 2024. aasta mais tunnistas põhiseadus- ja Mandri-Hiina küsimuste minister, et ametivõimud uurivad keerukat küsimust. Samas näitas 18. juunil avaldatud meediaaruanne, et põhiseadus- ja Mandri-Hiina küsimuste amet on poole võrra vähendanud sellistele kodanikuühiskonna rühmadele antavaid rahalisi vahendeid, kes toetavad seksuaalvähemuste rühmi võrdsete võimaluste (seksuaalse sättumuse) rahastamiskava raames.

Usuvabadus oli ka 2024. aastal suures osas kaitstud, kuigi on märke, et selle valdkonna poliitikat on poliitiliste ootustega veelgi rohkem kooskõlastatud. 30. jaanuaril 2024 avaldatud aruandes pealkirjaga „Hostile Takeover: The CCP (China Communist Party) and Hong Kong’s Religious Communities“ (Vaenulik ülevõtmine: Hiina Kommunistlik Partei ja Hongkongi usukogukonnad) tunnistas USAs asuv sihtasutus Committee for Freedom in Hong Kong, et usuline tagakiusamine Hongkongis ei ole olnud nii ränk kui Mandri-Hiinas. Siiski survestati erihalduspiirkonna usujuhte edendama Kommunistliku Partei prioriteete, sealhulgas nõustuma riikliku julgeoleku tugevdamisega. Teist aastat järjest pani anglikaani kirik 1. oktoobril rahvuspuha tähistamiseks lehvimärgi Hiina riigilipu, mida kiriku küllastajad kritiseerisid.

Seoses **varjupaigataotlejatega** teatas julgeolekuminister 5. novembril, et Hongkongi valitsus oli seadnud eesmärgiks saata igal aastal tagasi vähemalt 1 320 tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse kohta põhjendamata taotluse esitanud isikut. Varjupaigataotlejate olukord Hongkongis on endiselt ebakindel, kuna Hongkong ei ole alla kirjutanud 1951. aasta pagulasseisundi konventsioonile ega 1967. aasta pagulasseisundi protokollile. 2024. aastal sattusid surve alla varjupaigataotlejaid toetavad kodanikuühiskonna organisatsioonid.

Töötajate õiguste asjus jõudis tööalane nõuandekogu 2024. aastal üksmeelele seoses sellega, et kehtestada pideva töölepingu alusel töötamise uueks künniseks 68 tundi nelja nädala jooksul, et laiendada seadusjärgseid hüvitisi suuremale arvule töötajatele²². Tööorganisatsioonid on teatanud aasta-aastalt tööga seotud õnnetuste sagenemisest, eelkõige logistikas ja ladudes. Tööstusõnnetuste ohvrite õiguste ühendus teatas 2024. aastal 25 juhtumist, millest 19 olid surmajuhtumid ja 6 rasked vigastused, võrreldes kõigest 5 õnnetusega nendes sektorites 2023. aastal.

Hongkongi 400 000 rändajast koduabilist oli endiselt haavatav rühm, hoolimata sellest, et nende suhtes kohaldatakse (rahvusvaheliste standardite järgi) suhteliselt arenenud õigusraamistikku ning neil on jätkuvalt juurdepääs õiguskaitsele ja ravikindlustusele. Aasia koduabiliste ametiühingute Hongkongi liit teatas, et on tegelenud 13 juhtumiga, mis olid seotud välismaalastest koduabilistega, keda 2024. aastal survestati haigestumisest hoolimata tööle. Ühel juhul avaldas tööandja Filipiinidelt pärit koduabilisele survet, et ta ei otsiks keemiaravi.

²² Muudatuste eelnõu esitatakse 2025. aasta esimeses pooles.

Hongkongi ametiasutused ei ole avaldanud ametlikke andmeid allpool vaesuspiiri elava elanikkonna osakaalu kohta alates 2021. aastast, mis oli viimane aasta, kui ametlik vaesuspiir kindlaks määrati. Valitsusjuhi 2024. aasta oktoobris peetud poliitilise pöördumise kohaselt elas 2024. aastal Hongkongis ligikaudu 110 000 leibkonda ühiskorterites. Õigusaktid, millega reguleeritakse sellist eluaset ja parandatakse üürnike elutingimusi, esitatakse eeldatavasti kõige varem 2025. aastal.

II. Majanduslik areng

Hongkong on kaubanduslepingute rakendamisel sõltumatu ja määrab rahapoliitikat Mandri-Hiinast sõltumatult. 2024. aastal oli Hongkong jätkuvalt Mandri-Hiinast eraldiseisev jurisdiktsioon, eriti majanduspoliitika küsimustes. Tal oli eraldi väering ilma käibepiiranguteta ja eraldiseisvad regulatiivsed struktuurid tema territooriumil tegutsevate ettevõtete üle järelevalve tegemiseks. Aasta jooksul olid valitsuse prioriteedid järgmised: i) jõuda maailma, sealhulgas Lähis-Ida ja Aasia turgudeni, ii) meelitada Hongkongi kvalifitseeritud töötajaid ja ettevõtteid, iii) toetada majandust ja innovatsiooni ning iv) jätkata majandusintegratsiooni Mandri-Hiinaga.

ÜRO Kaubandus- ja Arengukonverentsi 2024. aasta maailma investeerimisaruande kohaselt oli Hongkong 2023. aastal **maailmas suuruselt neljas välismaiste otseinvesteeringute sihtkoht**²³. Hongkongi valitsuse viimane välisettevõtteid käsitlev uuring näitab, et 2024. aastal suurenes välismaiste äriühingute arv territooriumil ja ületas COVID-19-eelset arvu, kusjuures EL oli endiselt Hongkongi suurim ärikogukond väljaspool Hiinat. Euroopa Liidu äriühingute tegevus on märkimisväärselt suurenenud: Hongkongis asuvate äriühingute arv suurenes 2024. aastal võrdluses eelmise aasta sama ajaga 5,9 % ehk 2,3 % võrreldes 2019. aastaga. 2024. aastal tegutses Hongkongis vähemalt 1 640 ELi ettevõtet. Neist ELi ettevõtetest pooltel on linnas oma piirkondlik peakorter või piirkondlik büroo, mis tähendab 9,8 % vähenemist võrreldes 2019. aastaga.

Hongkongi majanduses **domineerivad teenused** (mis moodustavad 94 % SKPst), sealhulgas finantsteenused ja logistika, tootmine aga moodustab SKPst vaid murdosa (1 %). Hongkong on maailma üks juhtivaid **kaubanduspiirkondi** (seitsmendal kohal WTO maailma kaubanduse 2023. aasta statistilise ülevaate (World Trade Statistical Review 2023) järgi, mis on käesoleva dokumendi koostamise ajal värskeimad saadaolevad andmed²⁴). Kaupade müük, peamiselt reeksport, moodustab ligikaudu 299 % SKPst, mis näitab majanduse avatust kaubandusele²⁵.

Hongkongi **rahvaarv** oli 2024. aasta keskpaigaks 7,53 miljonit, mis on 0,1 % rohkem kui 2023. aasta lõpus ja vahetult enne COVID-19 pandeemiat (2019. aasta lõpp) saavutatud tasemest 0,2 % suurem. Pandeemia ajal lahkus Hongkongist ligikaudu 170 000 elanikku²⁶.

²³ UNCTADi veebisait:

<https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>.

²⁴ Maailma kaubanduse 2023. aasta statistiline ülevaade, Maailma Kaubandusorganisatsioon:

https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtsr_2023_e.htm.

²⁵ Kogu väliskaubanduse väärtuse suhe SKPsse, mis on arvutatud Hongkongi erihalduspiirkonna rahvaloendus- ja statistikaameti SKP ja väliskaubandusstatistika (2024. aasta esimesed üheksa kuud) alusel:

<https://www.censtatd.gov.hk/en/scode250.html>

<https://www.censtatd.gov.hk/en/scode230.html>.

²⁶ Hongkongi erihalduspiirkonna rahvaloendus- ja statistikaamet, https://www.censtatd.gov.hk/en/web_table.html?id=110-01001.

Hongkongi majandus kasvas 2024. aastal teist aastat järjest ning SKP kasvas võrdluses eelmise aasta sama ajaga 2,5 %, ²⁷ olles 2023. aastal kasvanud 3,2 %. Kasvumäär jäi valitsuse 2024.–2025. aasta eelarve (avaldatud 2024. aasta veebruaris) prognoosi madalamasse vahemikku, mille kohaselt SKP pidi suurenema kogu aasta peale 2,5–3,5 %. Majanduskasvu toetasid: i) kaupade ja teenuste väliskaubanduse, logistikasektori ja ehituse kasv ning ii) finantssektori järkjärguline taastumine aasta jooksul. Eratarbimine aga vähenes ja turistide tehtavate kulutustega seotud sektorite tulemused olid pandeemiaeelse ajaga võrreldes jätkuvalt kehvad.

Inflatsioon jäi 2024. aastal mõõdukaks: tarbijahinnaindeks kasvas aasta jooksul 1,7 % ²⁸. **Töötuse määr** oli kogu 2024. aasta peale kokku 3,1 %, mis on veidi kõrgem kui 2023. aasta 2,9 % ²⁹.

Aasta jooksul taastus **kaubandus- ja logistikasektor**, mille arvele langeb 19 % Hongkongi SKPst. Impordi- ja eksporditegevuse osa SKPs kasvas 2024. aasta esimesel üheksal kuul võrdluses eelmise aasta sama ajaga 2,6 % ³⁰ (pärast 4,4 % langust terve 2023. aasta kohta) ning Hongkongi väliskaubavahetuse väärtus suurenes 7,3 % ehk 9,46 triljoni Hongkongi dollarini (1,2 triljonit eurot ³¹) aasta jooksul ³² (pärast 6,7 % langust 2023. aastal). Hongkongi positsiooni kaubavahetuskeskusena toetab suuresti tema roll Mandri-Hiina transiidi- ja reeksportikeskusena.

Finantssektor (ligikaudu veerand Hongkongi SKPst, kuid ainult 7,2 % tööjõust) kasvas 2024. aasta esimese üheksa kuuga võrdluses eelmise aasta sama ajaga 0,4 % pärast langust kahel järjestikusel aastal: 2022 ja 2023 ³³. **Esmaste avalike pakkumiste** arv vähenes 2024. aastal veelgi ehk 2023. aasta 73-lt ja 2022. aasta 90-lt 71ni. Esmaste avalike pakkumiste kaudu kogutud kogusumma aga suurenes võrdluses eelmise aasta sama ajaga 88,9 % ehk 87,5 miljardi Hongkongi dollarini (10,7 miljardit eurot). Hongkong oli 2024. aastal väärtuse järgi maailma suuruselt neljas esmaste avalike pakkumiste keskus, mis on tõus võrreldes 2023. aasta kaheksanda kohaga (2022. ja 2021. aastal oli Hongkong neljandal, 2020. aastal teisel ja 2019. aastal esimesel kohal).

Aasta jooksul taastus **Hongkongi Hang Sengi indeks**, suurenedes 17,7 %, samas kui **turukapitalisatsioon** Hongkongi börsil suurenes 13,8 % 35,3 triljoni Hongkongi dollarini (4,3 triljoni euron). Turu keskmine päevakäive suurenes võrdluses eelmise aasta sama ajaga 25,5 % ehk 132 miljardi Hongkongi dollarini (16,1 miljardit eurot) ³⁴. Hang Sengi indeks suurenes 2024. aasta esimesel poolel 3,9 % ja teisel poolel 13,2 %. Teise poolaasta taastumist toetasid madalamad intressimäärad USAs ja Hongkongis ning majanduslikud stimuleerivad meetmed Mandri-Hiinas (Mandri-Hiina ettevõtted moodustavad 80 % Hongkongi aktsiaturu kapitalisatsioonist). Hongkongi aktsiaturg oli 2024. aasta oktoobri lõpu seisuga turukapitalisatsiooni mõistes maailmas suuruselt kaheksas ja Aasias suuruselt viies ning maailma suurim *offshore*-renminbi ärikeskus.

²⁷ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

https://www.news.gov.hk/eng/2025/02/20250203/20250203_163405_486.html.

²⁸ Hongkongi erihalduspiirkonna rahvaloendus- ja statistikaamet, https://www.censtatd.gov.hk/en/web_table.html?id=510-60001.

²⁹ Hongkongi erihalduspiirkonna rahvaloendus- ja statistikaamet, https://www.censtatd.gov.hk/en/web_table.html?id=210-06101#.

³⁰ Hongkongi erihalduspiirkonna rahvaloendus- ja statistikaamet, https://www.censtatd.gov.hk/en/web_table.html?id=310-34501#.

³¹ Konverteeritud eurodesse vahetuskursiga 1 EUR = 8,2 HKD (2024. aasta detsembri seisuga), https://commission.europa.eu/funding-tenders/procedures-guidelines-tenders/information-contractors-and-beneficiaries/exchange-rate-infoeuro_et.

³² Hongkongi erihalduspiirkonna rahvaloendus- ja statistikaamet, https://www.censtatd.gov.hk/en/web_table.html?id=410-50001#.

³³ Hongkongi erihalduspiirkonna rahvaloendus- ja statistikaamet, https://www.censtatd.gov.hk/en/web_table.html?id=310-34501#.

³⁴ Turustatistika, väärtapaberibörsi Hong Kong Exchange and Clearing Limited veebisait https://www.hkex.com.hk/Market-Data/Statistics/Consolidated-Reports/HKEX-Monthly-Market-Highlights?sc_lang=en.

Turism ja turistide tehtavate kulutustega seotud tööstusharud ole veel taastunud 2018. aasta tasemele, mis oli Hongkongi suunduvate turismivoogude viimane tavapärane aasta enne COVID-19 pandeemia algust. Hongkong võttis 2024. aastal vastu 44,5 miljonit külastajat, mis on võrdluses eelmise aasta sama ajaga 30,9 % kasv, kuid see moodustas vaid 68 % külastajate arvust 2018. aastal³⁵. Mandri-Hiinast pärit külastajad moodustasid koguarvust 76,5 % ehk 34 miljonit külastajat. Hongkongi saabuvad turistid kulutavad nüüd vähem kui varem ning 2024. aasta esimesel üheksal kuul (viimane periood, mille kohta andmed on kättesaadavad) kulutasid külastajad inimese kohta ligikaudu 17 % vähem kui 2018. aastal. Koos saabujate arvu vähenemisega vähenesid külastajate igakuised kulutused 2018. aastaga võrreldes 41 %, s.o 16,1 miljardi Hongkongi dollarini (2 miljardit eurot). Turistide tehtavate kulutustega seotud tööstusharusid (sh jaemüük, toit ja jook, transport, reisimine ja majutus) mõjutasid ka nii külastajate arvu ainult osaline taastumine kui ka väiksemad kulutused. 2024. aasta esimese üheksa kuu jooksul vähenes **majutus- ja toitlustussektori** SKP eelmise aasta sama ajaga võrreldes 3,4 % ja oli 26,2 % väiksem kui 2019. aasta samal perioodil. Samal perioodil vähenes **hulgi- ja jaemüügist** saadav SKP 11,1 % ja oli 44,6 % väiksem kui 2019. aastal. Jaemüügi ja toitlustusteenuste kasumit vähendas veelgi see, et aina suurem arv elanikke reisis ostude tegemiseks ja vaba aja veetmiseks naaberlinna Shenzheni.

Lennundus ja sellega seotud tööstusharud jätkasid 2024. aastal taastumist, kuid Hongkongi rahvusvahelise lennujaama lendude ja reisijate arv jäi pandeemiaeelsest tasemest allapoole. 2024. aastal suurenes Hongkongi suunduvate ja sealt väljuvate lendude arv 31,6 % ehk 363 309ni ja reisijate arv 34,5 % ehk 53,0 miljonini, kuid need näitajad olid siiski vastavalt 13,5 % ja 25,7 % väiksemad kui 2019. aastal. Lennukaubavedu suurenes eelmise aasta sama ajaga võrreldes 14,1 % ja jõudis 2024. aastal 4,9 miljoni tonnini (ühtlasi 4,2 % rohkem kui 2019. aastal)³⁶. Kolmanda lennuraja avamine Hongkongi lennujaamas 2024. aastal suurendas kaubaveo mahu 10 miljoni tonnini aastas ja reisijate arvu 120 miljoni tonnini aastas.

Ehitus- ja kinnisvarasektori osakaal SKPs kasvas aasta esimese üheksa kuu jooksul vastavalt 7,3 % ja 0,7 %. Kinnisvarahinnad langesid ja vabade kontorite arv aasta jooksul suurenes, kuid Hongkong jäi endiselt üheks maailma kõige kallimaks linnaks, kus korterit või kontorit osta või üürida.

Erihalduspiirkonna **seotud vahetuskursisüsteem** jäi aasta jooksul kehtima ja oli vahemikus 7,75–7,85 Hongkongi dollarit ühe USA dollari kohta. Välisvaluutareservid olid enamasti stabiilsed ja moodustasid 2024. aasta lõpus 421,4 miljardit USA dollarit, mida oli veidi vähem kui 425,6 miljardit USA dollarit 2023. aasta lõpus³⁷.

Eeldatakse, et 2024.–2025. eelarveaastal (lõpeb 2025. aasta märtsis) tekib Hongkongis **eelarvepuudujääk**. See oleks erihalduspiirkonna viies eelarvepuudujääk kuue aasta jooksul, mis on eelarveülejäagiga harjunud majanduse jaoks ebatavaline. 2024. aasta veebruaris esitatud eelarves prognoositi 2024.–2025. eelarveaasta konsolideeritud eelarvepuudujäägiks 144 miljardit Hongkongi dollarit (17,6 miljardit eurot), mis moodustab ligikaudu 4,5 % Hongkongi SKPst, välja arvatud riigivõlakirjade emiteerimisest saadud tulu. Hiljem hoiatas

³⁵ Hongkongi külastamine; Hongkongi turismiamet
https://partnet.hktdb.com/en/research_statistics/tourism_statistics_database/index.html.

³⁶ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse tsiviillennundusameti veebisait
<https://www.cad.gov.hk/english/statistics.html>.

³⁷ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:
<https://www.info.gov.hk/gia/general/202501/07/P2025010700388.htm>.

valitsus, et puudujääk on märgatavalt suurem. Eelarvet esitleti ootusega, et majandus kasvab 2,5–3,5 %, kuid kasvas tegelikult vaid 2,5 %.

Puudujääki rahastatakse riigivõlakirjade emiteerimisega ja Hongkongi eelarvereservide kasutamisega. Selle tulemusel vähenesid 2024. aasta detsembris eelarvereservid 664 miljardi Hongkongi dollarini (80,9 miljardit eurot), mis on võrdluses eelmise aasta sama ajaga 4,1 % väiksem ja 43,3 % väiksem 1,2 triljonist Hongkongi dollarist 2019. aasta märtsis³⁸. Reservid vastavad nüüd hinnanguliselt 11 kuu kuludele võrreldes 24 kuuga 2019. aastal. Samal ajavahemikul (märts 2019 kuni detsember 2024) suurenes Hongkongi valitsemissektori võlg võlakirjade emiteerimise tõttu 1,5 miljardilt Hongkongi dollarilt 293 miljardile Hongkongi dollarile (35,7 miljardit eurot) ehk 9,2 %-le SKPst.

Ettevõtluskeskkond

Kuigi **ranged COVID-19-ga seotud piirangud** kaotati kaks aastat tagasi, oli nende pikaajaline **mõju** kohalikule majandusele jätkuvalt tuntav. See mõju hõlmab lendude ja reisijate arvu jätkuvat vähenemist Hongkongi lennujaamas ning kehvi tulemusi turismis ja sellega seotud tööstusharudes. Piirangud, sealhulgas välisreisidele, muutsid Hongkongis piirkondliku peakorterit pidamise keerulisemaks ning Hongkongis asuva piirkondliku peakorteriga rahvusvaheliste ettevõtete arv ei ole ikka veel taastunud pandeemiaeelsele tasemele (kuigi Hongkongis tegutsevatest ELi ettevõtetest pooled on endiselt piirkondlikud peakorterid). Ranged COVID-19-vastased eeskirjad kahjustasid ka Hongkongi kui ärikeskuse ja välismaiseid talente ligiõmbava keskuse mainet.

Poliitilised ja õiguslikud suundumused Hongkongis, sealhulgas riikliku julgeoleku õigusaktide rakendamine, teabevabadus, andmekaitse ja sanktsioonid, aitasid samuti kaasa Hongkongi positsiooni vähenemisele välismaiste ettevõtete ja talentide rahvusvahelise ärikeskuseks.

Rahvusvahelised äriühingud peavad tähtsaks, et **Hongkong jääks avatud majanduseks** ning avatud ja elujõuliseks rahvusvaheliseks ühiskonnaks, millel on sellised eelised nagu kapitali ja teabe vaba liikumine, andmete turvalisus ja arvukate erinevate andekate inimeste olemasolu. Kuigi need eelised on endiselt suures osas olemas, on mõned rahvusvahelised ettevõtted lahkunud teistesse piirkondlikesse keskustesse.

Nendest probleemidest hoolimata **tajuvad ettevõtlussektoris paljud, et Hongkong on jätkuvalt konkurentsivõimeline ärikeskus**. Mõned Hongkongis asumise eelised on järgmised: i) lihtne ja madalate määradega maksusüsteem; ii) kapitali vaba liikumine ja Hongkongi dollari täielik konverteeritavus; iii) üldise õiguse süsteem; iv) vähenenud korruptsioon; v) geograafiline asukoht ning vi) ühendatus ja juurdepääs Mandri-Hiinale.

Valitsuse aasta poliitiline prioriteet oli **talentide ja äriühingute tagasimeelitamine Hongkongi**. **Tööjõud** suurenes võrdluses eelmise aasta sama ajaga 0,3 % ja jõudis 2024. aasta lõpus 3,83 miljoni töötajani, kuid seda oli siiski 3,5 % vähem kui enne pandeemiat ja riikliku julgeoleku seaduse vastuvõtmist (3,97 miljonit töötajat). Aasta jooksul tahtsid Hongkongi mitmesuguste valitsuse talendikavade raames tulla enamasti Mandri-Hiina kodanikud (nt 98 % kõrgkvalifitseeritud sisserändajate vastuvõtmise kava raames heaks kiidetud taotlustest; 92 % tehnoloogiatalentide vastuvõtmise kava raames ja 95 % tipptalentide passi kava raames).

³⁸ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse eelarvereservi veebisait https://www.try.gov.hk/internet/ehpubl_accor_monfinancial.html.

Valitsus teatas 2024. aasta novembris, et strateegiliste ettevõtete ligimeelitamisega tegelev amet on alates tegevuse alustamisest 2022. aasta detsembris meelitanud Hongkongi kokku 57 strateegilist ettevõtet,³⁹ mis on peamiselt pärit Mandri-Hiinast ja vähemal määral mujalt maailmast (sealhulgas Euroopast).

Hongkongi rahvaloendus- ja statistikaameti hiljutine iga-aastane uuring Hongkongis tegutsevate välismaiste äriühingute kohta⁴⁰ näitas, et **välismaiste äriühingute arv** (v.a Mandri-Hiina äriühingud) suurenes 2024. aastal võrreldes 2023. aastaga 7,0 % ehk 7 340 äriühinguni, mis oli senise ajaloo suurim näitaja. Uuringu kohaselt taastus ka välismaiste äriühingute arv ja jõudis pandeemiaeelsest tasemest kõrgemale, sest suurenes 2019. aastaga võrreldes 1,4 %. Samas olid välismaised äriühingud ka väiksemad, kuna neil oli keskmiselt 49,5 töötajat ettevõtte kohta. See näitaja oli langenud võrreldes 2023. aastaga (51,8 töötajat) 4,4 % ja võrreldes 2019. aastaga (54,5 töötajat) 9,2 %⁴¹. Nende välismaiste (Hiina-väliste) äriühingute arv, kelle piirkondlik peakorter asus erihalduspiirkonnas, jäi märkimisväärselt väiksemaks, vähenedes 2019. aastaga võrreldes 17,8 %, hoolimata mõningasest taastumisest võrdluses eelmise aasta sama ajaga (kasv 1,0 % võrreldes 2023. aastaga). Samal ajal suurenes Hongkongis asuvate **Mandri-Hiina äriühingute arv** 2024. aastal võrdluses eelmise aasta sama ajaga 20,3 % ja võrreldes 2019. aastaga 45,6 % (praegu moodustavad need 26,3 % väljaspool Hongkongi asutatud äriühingutest, mida on rohkem võrreldes 19,9 %-ga 2019. aastal).

Oma iga-aastases **poliitilises avalduses**, mis tehti sel korral **16. oktoobril 2024**, pakkus Hongkongi valitsusjuht välja Hongkongi majanduse parema arendamise meetmed. Need meetmed on muu hulgas järgmised: i) erihalduspiirkonna kui finants-, laevandus- ja kauplemisskeskuse staatuse tugevdamine; ii) Hongkongi kui innovatsiooni- ja tehnoloogiakeskuse edendamine ning iii) turismisektori elavdamine. Poliitilises avalduses tehti ka ettepanek toetada kohalikke talente ning meelitada veelgi ligi andekaid inimesi, ettevõtteid ja idufirmasid välismaalt. Poliitilises avalduses märgiti ka, et Hongkong jätkab Northern Metropolis piirkonna arendamist Hongkongi Uuel Territooriumil (New Territories) ning püüab tihedamalt lõimuda Guangdong-Hongkongi-Macau lahe suurpiirkonna linnastuga. Poliitilises avalduses nimetatud muude algatuste hulka kuulusid i) Hongkongi kui õigus- ja vaidluste lahendamise keskuse ja kinnisvaraga kauplemise keskuse tugevdamine ning ii) Hongkongi majanduse digiülemineku edendamine. Poliitilises avalduses kuulutati ka välja plaanid tegeleda kinnisvaranappuse ja suurte kulude küsimusega, i) andes kasutada rohkem maad ja luues rohkem sotsiaaleluruume ning ii) reguleerides osadeks jagatud elamuüksuste rentimist.

Hongkongi kui **rahvusvahelise rahanduskeskuse** edendamiseks järgib valitsus näiteks selliseid poliitikasuundi: i) süvendab vastastikust turulepääsu Mandri-Hiinaga; ii) arendab edasi *offshore*-renminbi ärikeskustega seotud tegevust ja toetab renminbi rahvusvahelistumist (sealhulgas pakkudes rohkem renminbis nomineeritud investeerimistooteid); iii) tugevdab Hongkongi kui riskijuhtimis- ja varahalduskeskust (sealhulgas erakapital ja perepangad); iv) laiendab välisvõrgustikke (keskendudes Lähis-Idale ja ASEANile) ning v) muudab Hongkongi

³⁹ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: <https://www.info.gov.hk/gia/general/202411/11/P2024111100391.htm>.

⁴⁰ Aruanne iga-aastase uuringu kohta, mis käsitleb Hongkongis asuvaid ettevõtteid, mille emaettevõtja asub väljaspool Hongkongi, Hongkongi erihalduspiirkonna rahvaloendus- ja statistikaamet (2024. aasta väljaanne), kättesaadav aadressil: <https://www.censtatd.gov.hk/en/vbr.html?ecode=B11100042024AN24&scode=360>.

⁴¹ Suhtarvude leidmiseks kasutas Euroopa Liidu büroo andmeid iga-aastasest uuringust, mis käsitleb Hongkongis asuvaid ettevõtteid, mille emaettevõtja asub väljaspool Hongkongi.

börsil noteerimise äriühingutele atraktiivsemaks. 2024. aastal tehti muudatusi noteerimise taotlemises,⁴² äriühingu üldjuhtimise eeskirjades⁴³ ja omaaktsiate eeskirjades⁴⁴ eesmärgiga innustada rohkem äriühinguid Hongkongi börsil noteerima. Lisaks tunnustas Hongkong 2024. aastal nii Abu Dhabi väärtpaberibörsi kui ka Dubai finantsturgu ametlike börsidena,⁴⁵ et toetada selliste äriühingute teisest noteerimist Hongkongis, mis on esmaselt noteeritud nendel kahel börsil. Hongkongi väärtpaberibörs teatas ka kavatsusest avada büroo Ar-Riyādhis. Kapitali ligimeelitamiseks avati alates märtsist taotlused osalemiseks uues kapitaliinvesteeringutega saabujate kavas. See annab vastuvõetud isikutele võimaluse siirduda Hongkongi, tingimusel et Hongkongi tehakse investeeringuid vähemalt 30 miljoni Hongkongi dollari ulatuses. Valitsuse peamisteks prioriteetideks on ka soodustada rohelist rahandust ja finantstehnoloogiat.

Rohelise rahanduse valdkonnas avaldas Hongkongi rahandusamet mais Hongkongi kestliku rahastamise taksonoomia. See hõlmab 12 majanduse tegevusala neljas sektoris, nimelt elektrienergia tootmises, transpordis, ehituses ning veemajanduses ja jäätmekehtluses. Hongkongi rahandusameti sõnul tugineti taksonoomia väljatöötamisel (muu hulgas) ELi ja Hiina taksonoomia ühisosale ja ELi taksonoomiale ning üks eesmärk oli hõlbustada nende koos kasutamist⁴⁶. 2024. aasta detsembris avaldas valitsus kestlikkusalas teabe avaldamise tegevuskava,⁴⁷ milles väljendati Hongkongi eesmärki võtta rahvusvahelise kestlikkusstandardite nõukogu standardid vastu hiljemalt 2028. aastal. Hongkongi valitsus jätkas 2024. aastal ka täiendavate roheliste võlakirjade emiteerimist valitsuse 2018. aastal käivitatud rohevõlakirjade programmi raames.

Rohelise **finantstehnoloogia** rahastamiseks võeti juunis kasutusele rohelise ja kestliku finantstehnoloogia kontseptsiooni tõendamise toetuskava⁴⁸. Oktoobris tegi Hongkong poliitilise avalduse tehisintellekti rakendamise kohta finantsturul⁴⁹. Detsembris avaldas valitsus eelnõu usaldusrahaga tagatud stabiilse krüptovara emitentide reguleerimise korra kohta⁵⁰. Aasta jooksul jätkas rahandusamet keskpanga digiraha kasutamise katsetamist ja uurimist nii Hongkongis kui ka piiriüleste maksete puhul. Lisaks anti viiele virtuaalvara kauplemisplatvormile tegevusluba 2023. aastal jõustunud Hongkongi väärtpaberi- ja futuurikomisjoni uue virtuaalvara kauplemisplatvormide litsentsimise korra alusel⁵¹. Detsembris teavitas Hongkongi valitsus Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) maksualase läbipaistvuse ja teabevahetuse ülemaailmset foorumit endale võetud kohustusest rakendada krüptovara aruandlusraamistikku⁵².

⁴² Ühisavaldus uute noteerimistaotluste menetlemise tõhustatud ajakava kohta, kättesaadav aadressil:

https://www.hkex.com.hk/News/Regulatory-Announcements/2024/241018news?sc_lang=en.

⁴³ Väärtpaberibörsi Hong Kong Exchanges and Clearing Limited pressiteade, kättesaadav aadressil:

https://www.hkex.com.hk/News/Regulatory-Announcements/2024/2412192news?sc_lang=en.

⁴⁴ Väärtpaberibörsi Hong Kong Exchanges and Clearing Limited pressiteade, kättesaadav aadressil:

https://www.hkex.com.hk/News/Regulatory-Announcements/2024/240412news?sc_lang=en.

⁴⁵ Väärtpaberibörsi Hong Kong Exchanges and Clearing Limited pressiteade, kättesaadav aadressil:

https://www.hkex.com.hk/News/Regulatory-Announcements/2024/240719news?sc_lang=en.

⁴⁶ Hongkongi rahandusameti pressiteade, kättesaadav aadressil:

<https://www.hkma.gov.hk/eng/news-and-media/press-releases/2024/05/20240503-3/>.

⁴⁷ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

https://www.news.gov.hk/eng/2024/12/20241210/20241210_140433_513.html.

⁴⁸ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

https://www.news.gov.hk/eng/2024/06/20240628/20240628_153810_154.html.

⁴⁹ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

<https://www.info.gov.hk/gia/general/202410/28/P2024102800154.htm>.

⁵⁰ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

<https://www.info.gov.hk/gia/general/202412/06/P2024120500406.htm>.

⁵¹ Väärtpaberi- ja futuurikomisjoni veebisait:

<https://www.sfc.hk/en/Welcome-to-the-Fintech-Contact-Point/Virtual-assets/Virtual-asset-trading-platforms-operators/Lists-of-virtual-asset-trading-platforms>.

⁵² Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

https://www.news.gov.hk/eng/2024/12/20241213/20241213_184926_513.html.

Valitsusjuhi poliitilises avalduses viidati ka plaanidele parandada Hongkongi staatust **rahvusvahelise lennundus-, kaubandus- ja laevanduskeskusena**. Nende hulka kuuluvad plaanid i) laiendada Hongkongi kaubandusvõrgustikku; ii) edendada suure lisaväärtusega merendus- ja tarneahelateenuseid; iii) ehitada arukas sadam ning iv) soodustada keskkonnahoidlikku laevandust. Lisaks keskendub valitsus ka kaupade ja eelkõige kullaga kauplemise edasarendamisele. Novembris avaldas valitsus keskkonnahoidlike laevakütuste pakkumist toetava tegevuskava⁵³ ja Hongkongi kestlike lennukikütuste koalitsioon avaldas valge raamatu kestliku lennukikütuse strateegia kohta⁵⁴. Samal kuul avas Hongkongi rahvusvaheline lennujaam oma kolmanda lennuraja⁵⁵ eesmärgiga kümne aasta jooksul suurendada iga-aastast läbilaskevõimet 120 miljoni reisijani ja 10 miljoni tonni lastini.

Aasta jooksul jätkas Hongkongi valitsus plaanidega arendada Hongkong **innovatsiooni- ja tehnoloogiakeskuseks**, sealhulgas järgmistes valdkondades: i) nn uus industrialiseerimine (soodustades innovatsiooni ja tehnoloogia kasutamist konkurentsivõimelise tootmis- ja tootmistegevuse arendamiseks Hongkongis); ii) meditsiini- ja tervishoiuinnovatsioon; iii) väikesel kõrgusel toimuva lennuliikluse arendamine (majandustegevus ja tööstus kuni 1 000 m kõrgusel toimuva lennuliikluse jaoks); iv) lennundustehnoloogia ning v) uus energia. 2024.–2025. aasta eelarvest (mis avaldati 2024. aasta veebruaris) eraldati nendele uutele algatustele ligikaudu 24 miljardit Hongkongi dollarit (2,9 miljardit eurot). Juulis loodi digipoliitika amet⁵⁶ ja septembris käivitati 10 miljardi Hongkongi dollari (1,2 miljardi euro) suurune uus industrialiseerimise kiirendamise kava, et soodustada arukate tootmisrajatiste loomist⁵⁷. Detsembris alustas tööd tehisintellekti superandmetöötluskeskus⁵⁸. Teatati lisarahastamisest bioteaduste ja tervistehnoloogia uurimisinstituutide loomiseks. Erihalduspiirkonna idufirmade arv suurenes valitsuse andmetel 2024. aastal võrreldes eelmise aasta sama ajaga 10 % ehk 4 694ni⁵⁹.

Jätkus töö **Northern Metropolis** arendamiseks. See Kowloonist põhja poole jääv arendustsoon hõlmab elamupiirkondi, innovatsiooni- ja tehnoloogiatsooni, logistikasõlme ning ülejäänud Hongkongi ja Shenzheniga ühendavat raudteetaristut ning lõimib Hongkongi veelgi tihedamalt Guangdong-Hongkongi-Macau lahe suurpiirkonnaga. 2024. aasta poliitilises avalduses viitas tegevjuht John Lee Northern Metropolisile kui uuele Hongkongi majandusarengu edasiviivale jõule. Poliitilises avalduses märgiti, et 2024. aastal ka kiirendatakse Northern Metropolis arengut, kuid samal ajal säilitatakse konservatiivne eelarvepositsioon. 2024. aastal teatati uuest protsessist, mille raames eduka pakkumuse teinud arendajad arendavad suured maatükid (10–20 hektarit) välja ühiselt, et kiirendada arendamist ja võimaldada kooskõlastatud projekteerimist. 2026. aasta esimesel poolel avaldatakse kontseptuaalne arendusraamistik, et luua tsoonis ülikoolilinn (mille jaoks on eraldatud 80 hektarit maad) keskkaridusjärgsete institutsioonide jaoks ning Mandri-Hiina ja

⁵³ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

<https://www.info.gov.hk/gia/general/202411/15/P2024111500574.htm>.

⁵⁴ Ettevõtluskeskkonna nõukogu veebisait: https://bec.org.hk/sites/default/files/publications/SAF%20Strategy%20for%20HK_0.pdf.

⁵⁵ Hongkongi rahvusvahelise lennujaama pressiteade, kättesaadav aadressil:

https://www.hongkongairport.com/en/media-centre/press-release/2024/pr_1763.

⁵⁶ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

<https://www.info.gov.hk/gia/general/202407/25/P2024072400394.htm>.

⁵⁷ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

<https://www.info.gov.hk/gia/general/202409/16/P2024091600176.htm>.

⁵⁸ Cyberporti pressiteade, kättesaadav aadressil:

[https://www.cyberport.hk/files/675749ae9d5c5006010568/\[Press%20Release\]%20Cyberport%20Artificial%20Intelligence%20Supercomputing%20Centre%20Officially%20Commences%20Operations.pdf](https://www.cyberport.hk/files/675749ae9d5c5006010568/[Press%20Release]%20Cyberport%20Artificial%20Intelligence%20Supercomputing%20Centre%20Officially%20Commences%20Operations.pdf).

⁵⁹ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

https://www.news.gov.hk/eng/2024/12/20241227/20241227_123331_719.html.

välisriikidega tehtava teaduskoostöö jaoks ning järgmise viie aasta jooksul on kavas ehitada Northern Metropolis 60 000 eluruumi.

Northern Metropolis on tähtis ka innovatsiooni ja tehnoloogia arendamisel. Hongkongi valitsuse üks eesmärke on edasi arendada innovatsiooni- ja tehnoloogiatsooni San Tin Technopole, muu hulgas luues 2026.–2027. aasta jooksul etappide kaupa uued innovatsiooni- ja tehnoloogiarajatised. Novembris avaldas Hongkongi valitsus tsoonarendusplaanide ülevaate,⁶⁰ milles kirjeldatakse, kuidas ta kavatseb edasi arendada Hongkong Parki Northern Metropolis (park koos Shenzhen Parkiga moodustab Shenzheni-Hongkongi teadus- ja tehnoloogiainnovatsiooni koostöötsooni). Selle töö üks aspekt on hõlbustada töötajate, materjalide, rahastamise ja andmete piiriülest liikumist. Aprillis allkirjastas Hong Kong Park vastastikuse mõistmise memorandumid umbes 60 äriühinguga, mis näitasid üles huvi pargi vastu, kusjuures umbes veerand neist äriühingutest on välismaised⁶¹. 2024. aasta poliitilises avalduses märgiti, et esimesed üürnikud, sealhulgas bioteaduste, tervisetehnoloogia, tehisintellekti ja andmeteaduste töötajad võivad sisse kolida 2025. aastal.

Veel üks suur arendusprojekt on **Kau Yi Chau tehissaarte** ehitamine Hongkongi saarest läände (projekti kuulub 1 000 ha maad, kus arendatakse välja uued elamu- ja äripiirkonnad). Detsembris esitati keskkonnamõju hindamise aruanne, milles kirjeldati maa kasutusse võtmiseks vajalikku tööd⁶².

Keskkonnapoliitika valdkonnas keelustati aprillis ühekordselt kasutatavate plasttoodete, näiteks ühekordselt kasutatavate plastist lauanõude, plastist söögiriistade ning restoranides ja hotellides plastist hambaharjade kasutamine⁶³. Mais lükkas valitsus katseetapis edasi⁶⁴ tahkete olmejäätmete tasusüsteemi, mille eesmärk oli vähendada jäätmete kõrvaldamist ja suurendada jäätmete taaskasutamist. Detsembris avaldatud keskkonnakaitseameti aruandest⁶⁵ ilmnes, et 67 % Hongkongi tahketest olmejäätmetest ladestati prügilatesse. Ülejäänud 33 % (1,97 miljonit tonni) taaskasutati, millest 1,52 miljonit tonni eksporditi Hongkongist välja ringlussevõtuks ja 0,45 miljonit tonni võeti ringlusse kohapeal. Juunis avaldas valitsus vesinikumajanduse arengustrateegia⁶⁶ ning detsembris teatas ta elektribusside ja -taksode edendamise ning elektrilaadimisrajatiste laiendamise tegevuskavast⁶⁷.

Kaubanduspoliitika

Hongkongil on **ühaksa vabakaubanduslepingut**. Need on sõlmitud Mandri-Hiinaga (2003. aasta juunis sõlmitud ja edaspidi täiendatud majanduspartnerlusleping Hiinaga), Uus-Meremaaga (2010. aasta märts), Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmesriikidega (2011. aasta juuni), Tšiiliga (2012. aasta september), Macauga (2017. aasta oktoober), Kagu-

⁶⁰ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: <https://www.info.gov.hk/gia/general/202411/20/P2024112000145.htm>.

⁶¹ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: https://www.news.gov.hk/eng/2024/04/20240418/20240418_151712_533.html.

⁶² Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: https://www.news.gov.hk/eng/2024/12/20241231/20241231_150510_663.html.

⁶³ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: <https://www.info.gov.hk/gia/general/202410/20/P2024102000250.htm>.

⁶⁴ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: <https://www.gov.hk/en/residents/environment/waste/management/mswcharging.htm>.

⁶⁵ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: <https://www.info.gov.hk/gia/general/202412/19/P2024121900251.htm>.

⁶⁶ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: https://www.news.gov.hk/eng/2024/06/20240617/20240617_171024_544.html.

⁶⁷ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: https://www.news.gov.hk/eng/2024/12/20241210/20241210_170259_596.html.

Aasia Maade Assotsiatsiooniga (2017. aasta november), Gruusiaga (2018. aasta juuni), Austraaliaga (2019. aasta märts) ja Peruuga (2024. aasta november). Hongkong on sõlminud ka 24 **investeeringute soodustamise ja kaitse lepingut** välisriikidega (sealhulgas kümne ELi liikmesriigiga) ning selliste lepingute läbirääkimised Maldivide ja Myanmariga on lõpule viidud (allkirjastamise ootel).

2024. aasta märtsis⁶⁸ sõlmis Hongkong sellise lepingu Bahreiniga. 2024. aasta novembris sõlmis Hongkong vabakaubanduslepingu Peruuga⁶⁹. Läbirääkimised investeeringute soodustamise ja kaitse lepingute üle käivad Bangladeshis, Egiptuses, Peruu, Venemaa ja Saudi Araabiaga. 2024. aasta jaanuaris allkirjastasid Hongkong ja Horvaatia ulatusliku topeltmaksustamise vältimise lepingu⁷⁰.

Valitsusjuht ütles oma 2024. aasta oktoobri poliitilises avalduses, et Hongkong taotleb jätkuvalt varajast ühinemist **piirkondliku laiaulatusliku majanduspartnerlusega**, mis hõlmab 15 Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riiki. Hongkong esitas ühinemistaotluse 2022. aastal, kuid ei olnud 2024. aasta lõpu seisuga partnerlusega ühinenud.

Majandusintegratsioon Mandri-Hiinaga

2024. aasta oktoobris allkirjastasid Hongkong ja Mandri-Hiina lepingu, et muuta Mandri-Hiina ja Hongkongi **tihedama majanduspartnerluse kokkulepet teenuskaubanduse valdkonnas**⁷¹. Lepinguga: i) kehtestati täiendavad liberaliseerimismeetmed mitmes teenustesektoris; ii) soovitakse aidata Hongkongi teenuseosutajatel alustada äritegevust Mandri-Hiinas ning iii) lihtsustatakse Mandri-Hiinas tegutsemise õiguse omandamist Hongkongi spetsialistide jaoks. Samuti leevendatakse kokkuleppega eeskirju, mille alusel välismaised, sealhulgas Euroopa Liidu äriühingud saavad hõlpsamini kvalifitseeruda Hongkongi teenuseosutajaks ja saada kasu tihedama majanduspartnerluse kokkuleppest. Tihedama majanduspartnerluse kokkulepe teenuskaubanduse valdkonnas allkirjastati 2015. aasta novembris, seda muudeti esimest korda 2019. aasta novembris ja seda täiendati tihedama majanduspartnerluse kokkuleppega kaubavahetuse valdkonnas (allkirjastatud 2018. aastal).

Finantsintegratsiooni ja vastastikuse turulepääsu valdkonnas on Hongkongi ja Mandri-Hiina kapitaliturud seotud börside ühendamise kava kaudu, mis ühendab Hongkongi väärtipaberibörsi Shanghai ja Shenzhen börsiga, ning võlakirjaturge käsitleva vastastikuse turulepääsu kava ehk võlakirjade ühendamise kava kaudu. Seda täiendati 2021. aasta septembris Guangdongi-Hongkongi-Macau lahe suurpiirkonna piiriülese varahalduse ühendamiskava käivitamisega, mis võimaldas nõuetele vastavatel Mandri-Hiina, Hongkongi ja Macau elanikel investeerida varahaldustoodetesse, mida pangad üksteise turgudel pakuvad. 2023. aastal tõhustati börside ühendamise kava ja käivitati vahetustehingute ühendamiskava (s.o Hongkongi ja Mandri-Hiina intressimäärade vahetusturge ühendav vastastikuse juurdepääsu kava) põhjasuunaline kauplemissuund.

⁶⁸ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: <https://www.info.gov.hk/gia/general/202403/03/P2024030300365.htm?fontSize=1>.

⁶⁹ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: <https://www.info.gov.hk/gia/general/202411/16/P2024111600021.htm>.

⁷⁰ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: <https://www.info.gov.hk/gia/general/202401/24/P2024012400293.htm>.

⁷¹ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil: <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/presspeech/press/2024/20241009.html>.

2024. aasta jaanuaris teatati piiriülese varahalduse ühendamise kava ajakohastamise meetmetest, et: i) täpsustada Mandri-Hiina investorite nõuetele vastavuse kriteeriume; ii) laiendada osalevate asutuste ringi (et kaasata nõuetele vastavad väärtpaberiühingud) ja sobivate toodete valikut; iii) suurendada üksikinvestorite kvooti ning iv) parandada turustamis- ja müügikorraldust⁷².

2024. aasta jaanuaris teatasid Hongkongi rahandusamet ja Hiina Rahvavabariigi pank kuuest finantskoostöö süvendamise meetmest⁷³. Aprillis teatas Hiina väärtpaberite reguleerimisasutus mitmest meetmest, mille eesmärk on veelgi laiendada investorite vastastikust juurdepääsu Mandri-Hiina ja Hongkongi kapitaliturgudele⁷⁴. Meetmed hõlmasid järgmist: i) nõuetele vastavate aktsiabörsil kaubeldavate fondide kapitaliväärtpaberite valiku laiendamine ning kinnisvarafondide börside ühendamiskavasse lisamine; ii) selle toetamine, et renminbi-aktsiate kauplemisplatvorm lisataks börside ühendamiskava lõunasuunalise kauplemissuuna alla (võimaldades Mandri-Hiina investoritel osta finantsvara Hongkongi aktsiaturult); iii) fondide vastastikuse tunnustamise korra parandamine ning iv) Mandri-Hiina äriühingute innustamine, et nad tuleksid Hongkongi börsile. Mais teatasid Hiina Rahvavabariigi pank, Hongkongi väärtpaberi- ja futuurikomisjon ning Hongkongi rahandusamet ühiselt Mandri-Hiina ja Hongkongi intressimäärade vahetusturget ühendava vastastikuse juurdepääsu kava ajakohastamisest⁷⁵.

Guangdong-Hongkongi-Macau lahe suurpiirkonna puhul on Hongkongi poliitika eesmärk osaliselt: i) suurendada majanduse integratsiooni, ühendatust ning eeskirjade ja mehhanismide ühtlustamist; ii) hõlbustada kaupade ja inimeste liikumist lahe suurpiirkonnas ning iii) võimaldada Hongkongi elanikel lahe suurpiirkonnas elada ja töötada. Juunis moodustati Shenzhen-Hongkongi finantskoostöö komitee ja peeti selle esimene koosolek⁷⁶. Juulis allkirjastati Hongkongi ja Guangdongi koostöö ühiskonverentsi 24. täiskogu istungil kuus koostöölepingut, sealhulgas justiits-, testimis- ja sertifitseerimis-, toiduohutus- ja tervishoiualased koostöölepingud. 2024. aasta poliitiline avaldus näitas, et Hongkongi valitsus töötab selle nimel, et veelgi hõlbustada kutsevalifikatsioonide tunnustamist ning soodustada andmete piiriülest liikumist, meditsiinkoostööd ja kliinilisi uuringuid. Poliitilises avalduses teatati ka sellest, et edasi arendatakse Hongkongi rahvusvahelise lennujaama logistikaparki Hiinas Dongguani linnas ning tehakse rohkem koostööd Zhuhai lennujaamaga, mis asub Hiinas, Hongkongist läänes ja Macaust veidi põhja pool. Novembris sõlmisid Hongkongi lennujaama amet ja Zhuhai Transportation Holdings Group lepingu, mille kohaselt amet omandas 35 % Zhuhai lennujaama aktsiatest⁷⁷. Poliitilises avalduses märgiti ka, et lisaks uurib Hongkongi valitsuse investeerimisvahend Hong Kong Investment Corporation Limited võimalusi investeerida lahe suurpiirkonna projektidesse. Valitsuse poliitika keskmes on ka tihedam õiguskooostöö lahe suurpiirkonnas. Poliitilises avalduses on esitatud plaanid rakendada ja laiendada meetmeid, mis võimaldavad Hongkongi investeerinud äriühingutel lahe suurpiirkonnas tegutsedes järgida Hongkongi seadusi ja valida vahekohtumenetluse toimumiskohaks Hongkong. Juunis allkirjastasid Hongkongi justiitsministeerium ja Hiina

⁷² Hongkongi rahandusameti ringkiri, kättesaadav aadressil:

<https://www.hkma.gov.hk/media/eng/doc/key-information/guidelines-and-circular/2024/20240124e2.pdf>.

⁷³ Hongkongi rahandusameti pressiteade, kättesaadav aadressil:

<https://www.hkma.gov.hk/eng/news-and-media/press-releases/2024/01/20240124-3/>.

⁷⁴ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

https://www.news.gov.hk/eng/2024/04/20240419/20240419_190851_206.html.

⁷⁵ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

<https://www.info.gov.hk/gia/general/202405/13/P2024051300698.htm>.

⁷⁶ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse pressiteade, kättesaadav aadressil:

<https://www.info.gov.hk/gia/general/202406/13/P2024061300459.htm>.

⁷⁷ Hongkongi rahvusvahelise lennujaama pressiteade, kättesaadav aadressil:

https://www.hongkongairport.com/en/media-centre/press-release/2024/pr_1762.

kõrgem rahvakohus vastastikuse mõistmise memorandumi lahe suurpiirkonna kohtuliku ja õiguskoostöö platvormi loomise kohta.

III. Hongkongi suhted Mandri-Hiinaga

18. juulil lõppes Hiina Kommunistliku Partei 20. keskkomitee kolmas pleenum. Kolmandal pleenumil kirjeldati Hiina majanduse edasist arengusuunda. Kolmanda pleenumi otsuse jaos „Kõrgetasemeline avamine maailmale“ märgiti järgmist: „kasutades ära poliitika „üks riik, kaks süsteemi“ institutsioonilist tugevust ... toetame me [partei] Hongkongi ja Macaud nende jõupingutustes arendada end rahvusvahelisteks tipptalentide keskusteks ning täiustame asjakohaseid mehhanisme, et mõlemal piirkonnal oleks suurem roll Hiina avamisel välismaailmale. Me soodustame Guangdongi, Hongkongi ja Macau koostööd Guangdong-Hongkongi-Macau lahe suurpiirkonnas, edendades eeskirjade ja mehhanismide suuremat ühtlustamist.“

Hongkongi valitsuse kutsel külastasid Hiina Rahvakongressi põhiseaduse ja õigusküsimuste komitee aseesimees Shen Chunyao ning Hiina Kommunistliku Partei kaubandusministeeriumi juhtrühma sekretär ja kaubandusminister Wang Wentao 26.–27. augustil Hongkongi, et selgitada kolmanda pleenumi otsuse tagajärgi erihalduspiirkonnale. Mõlemad ametnikud korraldasid kinnise kohtumise, kus osales ligikaudu 400 Hongkongis paiknevat keskvalitsuse ametnikku ja riigiettevõtete juhti ning teise kinnise kohtumise ligikaudu 500 Hongkongi valitsuse ametniku ja ametiisikuga. Seejärel toimus veel üks avatud kohtumine, kus osales ligikaudu 700 ettevõtlus-, kutse-, haridus-, meedia- ja noortevaldkonna esindajat.

Hiina Kommunistliku Partei keskkomitee Hongkongi ja Macau tööbüroo ning riiginõukogu Hongkongi ja Macau asjade büroo direktor Xia Baolong tegi 22.–28. veebruaril 2024 Hongkongi kontrollkäigu. Külaskäigu ajal lisas keskvalitsus Mandri-Hiina linnad Xi'ani ja Qingdao individuaalturismikavasse, võimaldades nende kahe linna elanikel Hongkongi külastada.

28. veebruaril märkis valitsusjuht, et Xia visiidi keskmes oli majandusareng ja piirkonna valitsemine. Xia tunnustas erihalduspiirkonna valitsuse tööd ja märkis, et Hiina keskvalitsus toetab täielikult linna arengut. Eraldi tunnustas Xia uuendatud piirkonnavolikogu ja äsja loodud kogukonnahooldusrühmade tööd.

15. aprillil 2024 tähistati riikliku julgeoleku alase hariduse päeva ja sellel päeval möödus kümme aastat president Xi Jinpingi kontseptsiooni „terviklik lähenemine riiklikule julgeolekule“ väljapakkumisest. 15. aprillil peetud kõnes kordas direktor Xia, et linn peaks kindlasti keskenduma riikliku julgeoleku põhialustele, ning kutsus linna üles aktiivselt kohanema uue olukorra ja uute väljakutsetega muutuvas kodumaises ja väliskeskkonnas.

2024. aastal suurendasid Mandri-Hiina ametivõimud suhtlust kohalike äriühingutega. Hiina president Xi Jinping julgustas 30. juuli kirjalikus vastuses Hongkongi ettevõtjaid, kelle juured on Hiina idarannikul Ningbo linnas, paremini osalema riiklike reformide elluviimisel ja arendamisel ning andma suurema panuse Hiina moderniseerimisse.

8. novembril 2024 palus Hongkongi ja Macau asjade büroo direktor Xia Baolong linna 29 ettevõtjal võtta vastutuse linna majandusarengu eest muutuva väliskeskkonna tingimustes.

29. novembril 2024 korraldas Hongkongi valitsus Hongkongi ja Macau asjade büroo suunamisel ja keskvalitsuse kontaktbüroo toetusel kohalikule ärikogukonnale tseremoonia, et väljendada toetust Northern Metropolisele, mis on uusarenduspiirkond Hongkongi loodeosas naaberlinna Shenzheni kõrval. Üritusel osales üle 80 ettevõtjate esindaja, kellest 35 allkirjastasid kokkuleppeid Northern Metropolise arengule kaasa aitamise kohta, kusjuures kavandatud investeeringute kogusumma oli üle 100 miljardi Hongkongi dollari (11,9 miljardit eurot).

Mandri-Hiina ja Hongkongi ametiasutused tegid 2024. aastal koostööd piiride tõhustamiseks. Juulis teatas Hongkongi julgeolekuminister Chris Tang, et Mandri-Hiinas asuva naaberlinna Shenzheniga olemasolevas kahes kontrollpunktis võetakse kasutusele ühine luba, mis võimaldab reisijatel läbida dokumendikontrolli kahe korra asemel vaid üks kord.

3.–10. novembril külastas Hiina Sichuani piirkonda 20 kohtunikust ja kohtuametnikust koosnev delegatsioon. Külaskäik oli osa Hongkongi ja Mandri-Hiina kohtunike ja kohtuametnike vahelisest käimasolevast ametialasest vahetusest.

20. augustil 2024 toimus Hongkongis esimest korda 14 aasta jooksul Hiina maailmakonverents Hiina rahuliku taasühendamise edendamiseks. Konverentsil esines Hiina Kommunistliku Partei poliitbüroo liige ja partei ühise töörinde osakonna direktor Shi Taifeng, märkides, et põhimõtte „üks riik, kaks süsteemi“ rakendamisel Hongkongis on riigi taasühinemises keskne roll.

Pärast üheksat aastat taastati Shenzhenis 2024. aastal Shenzheni alaliste elanike mitmekordse piiriületuse erikord, mis võimaldas neil külastada Hongkongi. 1. detsembril laiendas Shenzhen seda kava ka Shenzheni elamisloa omanikele. Hongkongi valitsus teatas 29. novembri avalduses, et uus kord suurendab märgatavalt Hongkongi külastajate arvu, stimuleerib veelgi Hongkongi turismi-, jaemüügi- ja toidlustussektorit ning annab Hongkongi majandusele uut hoogu.

Pärast asjaomase seadusandliku töö lõpuleviimist jõustus 2024. aasta jaanuaris Mandri-Hiina ja Hongkongi erihalduspiirkonna kohtute vahel 2019. aasta jaanuaris allkirjastatud kokkuleppe tsiviil- ja kaubandusajades tehtud kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise ja täitmise kohta.

Mandri-Hiina on **Hongkongi suurim kaubanduspartner**, kelle arvele langes 2024. aastal 51,0 % Hongkongi kogu kaubandusest. Hongkong on omakorda Mandri-Hiina jaoks oluline kaubavahetuskeskus ja 2024. aasta arvestuses oli ta Hiina suuruselt neljas kaubanduspartner.

Hongkong oli 2024. aastal jätkuvalt **Mandri-Hiina oluline offshore-rahandus- ja investeerimiskeskus**. Kui *offshore*-keskused kõrvale jätta, oli Mandri-Hiina 2023. aastal (viimane aasta, mille kohta on andmed saadaval) Hongkongi peamine välismaiste otseinvesteeringute allikas ning Hongkongi tehtavate välismaiste otseinvesteeringute peamine sihtkoht (vastavalt 31 % ja 50 % investeeringute kogumahust)⁷⁸. Hongkong oli 2023. aastal omakorda Mandri-Hiina peamine välismaiste otseinvesteeringute allikas ning Mandri-Hiina tehtavate välismaiste otseinvesteeringute peamine sihtkoht (vastavalt 59,2 % ja 59,3 % investeeringute kogumahust)⁷⁹. Detsembri lõpus oli Hongkongi börsil noteeritud

⁷⁸ Statistiline aruanne Hongkongi välismaiste otseinvesteeringute statistika kohta (2023. aasta väljaanne), 10. detsember 2024, kättesaadav aadressil: <https://www.censtatd.gov.hk/en/EIndexbySubject.html?pcode=B1040003&scode=260>.

⁷⁹ Hongkongi kaubandusarengu nõukogu, <https://research.hktdc.com/en/article/MzIwNjcyMDYx>.

1 478 Mandri-Hiina ettevõtet, mille arvele langeb 79,8 % kogu turukapitalisatsioonist ja 90,8 % kapitalikäibest.

IV. ELi ja Hongkongi kahepoolsed suhted ja koostöö

ELi büroo Hongkongis korraldas 2024. aastal korrapäraseid kohtumisi Hongkongi ametivõimudega, sealhulgas valitsusjuhiga, mille käigus väljendati muret demokraatia ja inimõiguste õõnestamise pärast Hongkongis ning riikliku julgeoleku seaduse rakendamise pärast. ELi büroo suhtles ka Hiina välisministeeriumi voliniku bürooga. Praegune ELi büroo juhataja asus oma ametikohale septembris ning on juba kohtunud enamiku Hongkongi valitsuse kõrgemate ametnikega ja mitme peamise kohaliku ettevõtluse, hariduse ja kodanikuühiskonna sidusrühmaga.

2024. aastal hõlbustas ja toetas ELi büroo ELi ametnike visiite Hongkongi. 13. ja 14. aprillil külastas Hongkongi Euroopa välisteenistuse Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna tegevdirektor Niclas Kvarnström. Aasta jooksul külastasid Hongkongi ka Euroopa Komisjoni finantsstabiilsuse, finantsteenuste ja kapitaliturgude liidu peadirektoraadi peadirektori asetäitja ja kaks selle peadirektoraadi direktorit. 2024. aastal külastasid Hongkongi ka Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve eesistuja ja mitu ELi liikmesriikide valitsusametnikku.

2024. aastal külastas Euroopa Liitu ja ELi liikmesriike mitu Hongkongi ametnikku. Mais kohtus Hongkongi innovatsiooni-, tehnoloogia- ja tööstusminister Brüsselis Euroopa Komisjoni innovatsiooni, teaduse, kultuuri, hariduse ja noorte volinikuga.

Nagu on ette nähtud nõukogu 2020. aasta juuli järeldustes Hongkongi kohta,⁸⁰ jätkasid ELi büroo Hongkongis ja ELi liikmesriikide peakonsulaadid Hongkongis kohtuistungite vaatlemist, osaledes 2024. aastal Hongkongis 80 kohtuistungil.

2024. aastal jätkas ELi büroo kunstiürituste korraldamist, et edendada inimõiguste austamist. Tihedas koostöös Hongkongi Ukraina kogukonnaga korraldas ELi büroo 24. veebruaril Venemaa Ukrainasse sissetungi teise aastapäeva paneelarutelu. Selleks et veelgi suurendada Hongkongis teadlikkust Venemaa jätkuvast agressioonisõjast Ukrainas, avas ELi büroo Ukraina teostega Hongkongi ELi filmifestivali ja ELi-Aasia dokumentaalfilmide festivali ning korraldas kaks Ukraina filmide linastust kohalikes ülikoolides.

9. novembril korraldas ELi büroo koostöös Hongkongi kohaliku ülikooli ajakirjandusteaduskonnaga Oscari võitnud dokumentaalfilmi „20 päeva Mariupolis“ linastuse ja paneelarutelu, et tähistada rahvusvahelist ajakirjanike vastu suunatud kuritegude eest karistamatuse lõpetamise päeva (2. november) ja markeerida Venemaa täiemahulise Ukraina-vastase sõja 1 000. päeva (19. november).

ELi büroo jätkas ka Hongkongi iga-aastase ELi ja Aasia dokumentaalfilmide festivali kaaskorraldamist. Festivali eesmärk on juhtida tähelepanu sotsiaalsele ebavõrdsusele.

2024. aasta detsembris kaaskorraldas ELi büroo iga-aastase kunstikonkursi „Colours of Humanity“, mida varem tunti Hongkongi inimõiguste kunstiauhinna konkursina.

⁸⁰ Nõukogu 24. juuli 2020. aasta järeldused Hongkongi kohta, kättesaadavad aadressil <https://www.consilium.europa.eu/media/45222/council-conclusions-on-hong-kong.pdf>.

Selleks et väljendada ELi pühendumust võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetele ning toetada LGBTIQ+ inimeste õigusi, korraldas ELi büroo filmilainastuse ja paneelarutelu, milles keskenduti tsiviilpartnerlustele ja abieluvõrdsusele ning mis tõi kokku kodanikuühiskonna, äriühingukonna ja konsulaarkorpuse esindajad ning poliitikakujundajad. 2024. aastal osales ELi büroo taas iga-aastaselt Hongkongi Pride'i festivalil.

ELi büroo on säilitanud regulaarsed suhted Hongkongi kodanikuühiskonna rühmadega, kes tegelevad mitmesuguste teemadega, sealhulgas vangide õigused ja varjupaigataotlejate olukord. ELi büroo kaaskorraldas 17. detsembril 2024 veel ka lõunasöögi noorte vaimse tervisega tegelevate valitsusväliste organisatsioonide ja ametiasutuste esindajatega.

ELi büroo korraldas koos kohalike partneritega 2024. aastal kolmanda iga-aastase ürituse „Green Way“. Tegemist on konverentsiga, mille eesmärk on soodustada mõttevahetust selle kohta, kuidas kliimamuutustega kõige paremini toime tulla. Üritusel osalesid nii valitsuse kui ka tööstussektori kõrgetasemelised esindajad (sealhulgas valitsusjuht John Lee) ning selle aasta ürituse tulemusena esitati soovitusel, et võimaldada ELi tööstuse suuremat osalemist ja ELi standardite suuremat kasutamist Hongkongi keskkonnanalase tegevuskava toetamisel. Lisaks tutvustati ürituse raames üldsusele asjakohaseid ELi poliitikameetmeid, sealhulgas digitaalarengu ja rohelist tegevuskava, hooldsuskohustuse direktiivi ning keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisaruandlust.

Hongkongi rahvaloendus- ja statistikaameti iga-aastase välismaiseid ettevõtjaid käsitleva uuringu⁸¹ kohaselt oli EL 2024. aastal **endiselt linna suurim välismaine äriühingukond** Jaapani, USA ja Ühendkuningriigi ees⁸². 2024. aastal tegutses Hongkongis vähemalt 1 640 ELi äriühingut. Ligikaudu pooled neist ELi äriühingutest (800) kasutasid linna piirkondliku peakontori või piirkondliku büroona. ELi ettevõtjad tegutsesid paljudes sektorites, peamiselt finants- ja äriteenuste, kaubanduse ja logistika-, jaemüügi-, toidu- ja joogi-, ehitus- ning inseneeriasektoris. Uuring näitas, et registreeritud ELi äriühingute arv oli 5,9 % suurem kui 2023. aastal. See tähendab, et ELi äriühingute arv Hongkongis ületas COVID-19-eelset ja riikliku julgeoleku seaduse eelset taset, kusjuures Hongkongis oli 2024. aastal 2,3 % rohkem ELi äriühinguid kui 2019. aastal (samal perioodil suurenes Hiina-välise äriühingute koguarv väiksema osa võrra, s.o 1,4 %). Uuring näitab siiski ka seda, et Hongkongis piirkondlikku peakorterit omavate ELi äriühingute arv on endiselt väiksem kui 2019. aastal (–9,8 % 2024. aastal võrreldes 2019. aastaga), kuigi Hongkongis asuvate ELi äriühingute piirkondlike peakorterite arv langes märgatavalt vähem kui Hiina-välise äriühingute puhul tervikuna (–17,8 % samal perioodil).

2024. aastal oli **ELi ja Hongkongi vaheline kahepoolne kaubavahetus 28,3 miljardit eurot**, mis on 8,7 % vähem kui sama aja jooksul 2023. aastal. ELi kaupade eksport Hongkongi moodustas 24,1 miljardit eurot, samal ajal kui Hongkongist pärit import ELi moodustas kokku 4,3 miljardit eurot, mis tähendas ELile **19,8 miljardi euro suurust ülejääki**⁸³. 2024. aastal oli EL Mandri-Hiina, Taiwani ja USA järel **Hongkongi suuruselt neljas kaubanduspartner**⁸⁴. Hongkong jäi Mandri-Hiina ja ELi vahelise kaubanduse jaoks oluliseks platvormiks.

⁸¹ Uuringus on esitatud ainult andmed äriühingute arvu kohta. See ei kajasta ELi äriühinguid, kes vähendavad või paigutavad ümber teatavat tegevust ja/või töötajaid (sealhulgas pandeemia ajal).

⁸² Aruanne iga-aastase uuringu kohta, mis käsitleb Hongkongis asuvaid äriühinguid, mille emaettevõtja asub väljaspool Hongkongi, Hongkongi erihalduspiirkonna rahvaloendus- ja statistikaamet (2024. aasta väljaanne), kättesaadav aadressil: <https://www.censtatd.gov.hk/en/wbr.html?ecode=B11100042024AN24&scode=360>.

⁸³ Allikas: Eurostat: Euroopa Liidu kaubavahetus <https://ec.europa.eu/eurostat/comext/newxtweb/>.

⁸⁴ Hongkongi erihalduspiirkonna rahvaloendus- ja statistikaamet <https://www.censtatd.gov.hk/en/scode230.html>.

2022. aastal oli EL Hongkongi **suuruselt kolmas** teenuskaubanduspartner (Hongkongi rahvaloendus- ja statistikaameti andmetel oli 2022. aasta viimane täisaasta, mille kohta olid Hongkongi andmed käesoleva dokumendi koostamise ajal kättesaadavad)⁸⁵. 2023. aastal oli ELi Hongkong **suuruselt üheteistkümmnes** teenuskaubanduspartner (Eurostat)⁸⁶. Eurostati andmed näitavad, et ELi teenuskaubandus Hongkongiga ulatus 2023. aastal 38,4 miljardi euroni, mis tähendab eelmise aastaga võrreldes 10,6 % vähenemist. 2023. aastal oli ELi teenuste eksport Hongkongi 24,3 miljardit eurot ja Hongkongist pärit impordi väärtus oli 14,1 miljardit eurot, mis tähendas ELile 10,3 miljardi euro suurust ülejääki. Peamised kaubeldavad teenused on transport, telekommunikatsioon, finants- ja muud äriteenused.

2023. aastal oli EL Hongkongi suuruselt viies investor ja Hongkongi välismaiste otseinvesteeringute suuruselt kuues sihtkoht maailmas (Hongkongi statistika, 2023 oli viimane aasta, mille kohta olid andmed käesoleva dokumendi koostamise ajal kättesaadavad). Eurostati andmetel oli Hongkong 2023. aastal suuruselt üheksas ELi tehtavate välismaiste otseinvesteeringute allikas 157,3 miljardi euroga (langus võrdluses eelmise aasta sama ajaga 19 %) ning ELi välismaiste otseinvesteeringute suuruselt üheksateistkümmnes sihtpunkt 82,1 miljardi euroga (võrdluses eelmise aasta sama ajaga –26,0 %)⁸⁷.

ELi ning Hongkongi ja Macau poliitilise dialoogi toetusvahendi projekt võimaldas pidada 2024. aasta alguses (kuni maini) arutelusid sellistel teemadel nagu kestlikkus. 2024. aasta detsembris käivitati Hongkongi ja Macau jaoks uus poliitilise dialoogi ja avaliku diplomaatia rahastu. See kolmeaastane projekt toetab ELi esinduse jätkuvat suhtlemist peamiste partneritega Hongkongis vastastikust huvi pakkuvatel strateegilistel teemadel, peamiselt ühisürituste, uuringute ettevalmistamise ja nähtavusega seotud materjalide koostamise kaudu.

Euroopa Liidu Nõukogu muutis 2024. aasta detsembris otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega, ning otsust 2014/512/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas⁸⁸. Muudatuse ühe tulemusena lisati Hongkongi üksused otsuse 2014/145/ÜVJP lisas ja otsuse 2014/512/ÜVJP lisades esitatud loetellu.

⁸⁵ Hongkongi erihalduspiirkonna rahvaloendus- ja statistikaamet, <https://www.censtatd.gov.hk/en/EIndexbySubject.html?pcode=B1020011&scode=240>.

⁸⁶ Eurostat: Euroopa Liidu teenustekaubandus <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

⁸⁷ Eurostat: Euroopa Liidu välismaiste otseinvesteeringute statistika, kättesaadav aadressil: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

⁸⁸ Euroopa Liidu Nõukogu pressiteade, kättesaadav aadressil: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/12/16/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-15th-package-of-restrictive-measures/>.